

Janndeeji Gila...

Kuraana

Steve Flat

Biibal WayBaylugol

Haala hooreejo leydi

Biibal Way Publishing ko gollal Biibal ngal alaa ko nafata. Ko buri teenɗude e maggal ko lowre e defte dijital de... Dudal ganndal Biibal hakkunde leydeele. Faandaare IBKI ko waɗde janɗe Biibal ngam kala jidɗo hebde e jannɗude ko buri heewde e Alla e yidde mum. Almubbe WADAANI yahde Institut ngam hebde seedantaagal walla... dipolomaaji. Dee jannɗirde ina mbaawi janngeede e internet walla e nder cuudi jannɗirde, e Zoom, yettaa e kabirde dijital, neldee e iimeel, tappirde, walla huutoraade yimbe, pelle, walla ekklesiyaaɗi e nder golle mum en linjiila. IBKI wonaa dudal jabaangal.

Min don yama on ngam on janɗa Bibel mon ngam anndugo goongaaku ko wi'ata nder jannɗirde nde'e malla diga kala iwɗi godɗo. "Miiɗooɗi" peeñdi e nder janɗeeɗi Dudal Ganndal Biibal hakkunde leydeele (IBKI) ko... miiɗooɗi winndoobe walla yubbinbe. Miiɗooɗi ina keewi hebde laawol e nder janɗeeɗi (audio), wileyooɗi, e binndi, kadi hono firooji Biibal; e, e nder jannɗirde waajotoobe, golloobe, pastooruɗi, almubbe, e rabbinaabe.

Aɗa foti hoolkisaade sahaa kala denndaangal miiɗooɗi, miiɗooɗi, e jannɗirde dee nde tawnoo ko MON foti yiylaade, anndu e waɗde yidde Alla.

Ngam laarugo goonga kala jannɗirde fuu, jannu firooji Bibel feere-feere, nden laaru dictionary e lexicons Bibel to jannɗude maanaa kelme walla konngudi di nganndaaka. Reento kala firooji saggitorde, no saggitorde rokkirta... maanaa kelme e konngudi gila e demngal asliwal haa e kuutoragol hannde.

Maanaa kelme e konngudi ina wayloo e nder sahaaji. Kadi, kelme keewɗe de Gerek ina mbaawi firteede e konngol gootol, . ko waawi bonnude maanaa aslijo oo.

Yoo accu Alla ardoo ma e jannɗude konngol mum ceniingol ngol, hono Biibal ngal.

IBKI ina rokka yamiroore yettude e yellitde ngam waɗde ko wonaa njulaagu, jannɗirde mum en e nder mum en fof. Maatugo wellitaare renndinde kono wonaa yeeyde, waylude, walla yobde defte walla jannɗirde.

Randol Dunn, hooreejo leydi ndii

Jokkondir e amen: info.IBKI.engele@gmail.com

Lowre ndee: IBKI-Engele.html

Janngirde e leggal bardugal

Leggal bardugal Roomnaabe

Hol ko tan banndu Iisaa Naasaret muñnoo tigi rigi e nder deen waktuuji torlaaji?

Golle leggal bardugal e hoore mum ko torla e warngo e fibnde e leggal bardugal. Mido yetta heewbe janngube ndeedoo fannu e yontaaji bennudi, haa teenji noon e gollodiido am hannde oo, hono Doktoor Pierre Barbet, ganndo Faraysenaajo, badɗo widtooji daartol e jarribooji keewɗi, binnduɗo ko heewi e ndeedoo fannu.

Ina wayi no, ko Perse en mbaɗi golle gadane anndaade e leggal bardugal. Aleksandere e senerooji mum ngartiri dum e winndere Mediteraane -- to Ejipt e to Kartaago. Ina wayi no Roomnaabe njannngii golle dee e Kartaaginaabe, (hono no fotde kala ko Roomnaabe mbaɗata nii) be njaawnii yellitde no feewi njubbudi e karallaagal e maggal. Winndoobe Romanaabe heewbe (Livy, Cicer, e Tacitus) ina kaala ko fayti e leggal bardugal, kadi ko heewi e peeje kese, waylooji, e mbayliigu ina ciffa e nder binndi booyɗi.

Yeru, feccere tiidnde e leggal bardugal (walla stipes) ina waawi jogaade junngo leggal (walla patibulum) jokkondirngal e meeteruuji diidi walla tati les dow mum e ko keewi sikkude ko leggal latin. Kono mbaadi burndi heewde huutoreede e ñalawma Joomiraawo men ko leggal Tau, mbaydi T men, e nder ngal leggal patibulum ina waɗee e nder ñoral to dow stipes. Ina woodi seedeji arkewolosi kollitooji wonde ko e oodoo siffa leggal bardugal Iisaa leggal bardugal.

Alaa ko holliti daartol walla deftere, pentoobe Medieval e Renaissance ndokki en natal men Almasiihu ina jogii leggal bardugal fof. Kono posto tiidngo, walla stipes, ina heewi jogaade ko duumii e leydi e nokku ɗo warngooji dii mbaɗetee ɗoo, ñaawaado oo ina dogaa e nawde patibulum, teddeende mum ko hedde 110 kiloo, gila e kasoo haa e nokku warngooji dii.

Heewbe e pentoobe e ko buri heewde e seppoobe leggal bardugal ina kollita kadi yiye dee rewruɗe e paɗe. Daartol Roomnaabe e golle jarribooje kollitii wonde yiye dee ina njubbinee hakkunde yiye tokoose ɗe yiye dee (*radial e ulna*) wonaa e juude. Nate dogdu e nder palɗe maa buubtu hakkunde koppi so ɗe mbadaama ngam wallitde teddeendi

banndu neddo. Miijo ngo ina waawi tawa ko e majjere faamde konngol Iisaa ngol o haali e Toma, "Yeewto juude am." Anatomist en, hannde e booydo, ina njoginoo sahaa kala wonde junngo ina jeyaa e junngo.

Titulus, walla maande tokosere, hollitoore bonannde ñawdo oo, ina heewi wadeede e dow sawru, ina nawtee e yeeso dingiral gila e kasoo, caggal duum ina fawee e leggal bardugal haa ngal yaaji dow hoore. Ndee maande e sawru mum 6uu6ndu e dow leggal bardugal, ina addana ngal won e sifaa leggal bardugal latin.

Kono, ko goonga, 6ernde Almasiihu fucfcii ko to Getsemene. E nder gede keewde e ndeedoo bonannde adannde, burdo teenjtude e nafaore fijirde ko buubri yiyam. Ina haawnii wonde ko sankara Luuka, cafroowo oo tan siftini dum. O wi'i, "Nde o woni nder billa, o juuti juulde. Buubri maako laati bana tobbe yiyam, don yakka dow lesdi."

Kala feere (feere) miijanteende, anndube hannde bee kuutoriima dum ngam faamninde woddude ndee sifaa, ina wayi no e les njiimaandi majjere wonde dum tan wadataa. Tidnaare mawnde ina waawiino hisneede so tawii sikkoobe bee yeewtindiima binndande safaara. Hay so ina famdi no feewi, feere Hematidrosis, walla buubri yiyam, ina winndaa no feewi. E nder baasal mawngal e nder bernde hono no Joomiraawo men tampini nii, kapilaaruuji tokoosi e nder yiye ina mbaawi buubde, dum noon ina jillondira e yiyam e buubri. Ndee feere ina waawi tawa ina addana en ñakkeende maantinnde e hulbinaade.

Caggal nde o nanngaa e hakkunde jamma, Iisaa artiraa yeeso Sanhedrin e Kayfus, hooreejo Almaami. Ko doo mboros balli gadano oo wadi. Sosiyetee gooto fiyi Iisaa e yeeso sabu o deyyii nde Kayfus naamndii mo. Gardiido laamdo oo ndeen wumtini mo, yattini mo ngam anndude be no gooto e mabbe fof rewirta nii, buubni mo, fiyi mo e yeeso.

Subaka law, o fiyi e o 6uuccii, o 6uuccii ndiyam, o 6uuccii jamma mo o 6ooyaani, Iisaa ina nawtee to suudu laamu (Pretorium) to Forteresse Antonia, joocfnde laamu Procureur leydi Yahuuda, hono Pontiyus Pilaatu. Ko goonga, ada anndi golle Pilaatu nde o yidi rokkude Hirudus Antipas, laamdo leydi Yahuuda, kuugal. Ina wayi no Iisaa alaa ko bonnata e juude Hirudus, o artiraa to Pilaatu. Ko e jaabawol wullaango jamaanu nguu, Pilaatu yamiri yoo Bar-Abbas woppe, o ñaawi Iisaa yoo fiy e leggal bardugal.

Luural ina heewi hakkunde laamuuji ko fayti e fiyngo ngo heewaani wadde, ko dum woni ko adii leggal bardugal. Ko buri heewde e winndoobe Roomnaabe gila e oodoo sahaa njokkondirtaa e diin didi. Anndube heewbe ina cikki wonde Pilaatu yamiriino e fuddoode nde Iisaa fiytetee ngam jukkungo mum timmungo, kadi ñaawoore warngooji badeteedi e dow leggal bardugal, ari tan ko e jaabawol yattoore nde yimbe bee mbiyata wonde Procurator oo daranaaki no haanirta nii Sesaar e oodoo jom suudu wiydo ko laamdo yahuud en.

Pewje fiyngo ngoo mbaɗaama nde Kasdiijo oo boornaa comci mum, juude mum kabbaa e posto dow hoore mum. Sikke alaa, Roomnaabe mbaɗatnoo ko etaade rewde sariya yahuud en e ndee doo haala, kono yahuud en ina njoginoo sariya booydo hadoowo ko buri capande tati fiyde.

Leydi Room ina yahra yeeso ina jogii flagrum (walla flagellum) e junngo mum. Ko dum fijirde juutnde, baɗnde boggi keewdi teenɗudi, baleeji, balde didi tokoose de njamndi mboɗeeri njokkondiri saraaji kala heen. Fijo teddungo ngoo ina jippinee e doole timmude, ina buubtoo e dow koyde Iisaa, e balewol, e koyde. E fuddoode, boggi dii tayata ko e balndu tan. Ndeen, so fidtaandu nduu ina jokki, ina taya haa burta luggidde e yiye leslese dee, ina addana dum en adii buubde yiyam ummoraade e kapilaaruuji e yiye balndu, haa caggal duum ina buubna yiyam yiyam ummoraade e yiye e nder yiye leslese dee.

Balle tokoose de lewru ina adii wadde buubri mawndi, luggidndi, ndi buubnata e fidtaandu caggal duum. E joofnirde balndu nduu ina fawii e dow ɗoral juutngal, nokku oo fof ko buubri ndi anndaaka, ndi yiyam mum buubnata. So tawii ko hooreejo teemedere oo annditii wonde kasoo oo ina badii maayde, fiyde ndee ina joofna.

Ndeen Iisaa mo feccere mum 6uu6i oo, 6uu6naama, 6uu6naama, 6uu6naama e dow 6uu6ol kaa/e, 6uu6naama e 6i66e mum. Konunkoobe Room ina njiya jukkere endam mawnde e oo Yahuuda diiwaan wiyooowo ko laamdo. Be mberli limce dow koyde maako, be mbaɗi sawru haa junngo maako ngam sawru laamiido. Haa jooni ebe njidi korona ngam wadde travesty mabbe timmudo. Caadeele butte butte de yiye juutde (ko heewi huutoreede e nder bulli ngam ledde) ina njuutee e mbaadi kudol, dum noon ina buubnee e nder balndu makko. Kadi ina woodi yiyam keewdam, kosam dam ina jeyaa e nokkuuji burdi buubde e banndu.

Caggal nde be mbeltii e makko, be piyi mo e yeeso, soldateebe bee yetti sawru nduu e junngo makko, be piyi mo e hoore, be mberli yiye dee haa burti e nder hoore makko. E joofnirde, be mbeltiima e dingiral mabbe sadist ngal, mbaydi ndii ina buubtoo e balewol makko. Nde o jokki e buubri yiyam e serum e nder gaañande dee, ittugol maggol ina addana dum mette mawde no feewi no ittugol buubri seerndi dum e hakkille nii, tee ina fotnoo wonde no O fiyrettee nii kadi, gaañande dee puɗɗiima yiyam kadi.

Ngam teddingo aadaaji Yahuudu'en, Room'en ngartiri kolte maako. Patibulum teddufo leggal bardugal ngal ina habbaa e dow koyde makko, e yahdu Almasiihu ñaawaado oo, wujjoobe dido, e detal warngooji soldateebe Roomnaabe e gardagol hooreejo teemedere ina fuddoo yahdu mum seeda e laawol Via Dolorosa. Hay so tawii o tiidniima e yahde tiidde, teddeendi lekki kii tedduki, wondude e buubol ngol yiyam keewdam addata, ina heewi. O yakka, o fada. Ledde butte bempeyye dee ina njuutee e balndu nduu e yiye butte dee. O etoo ummitaade, kono yiye aadee ina njuuti haa burti muñal mum en.

Hooreejo teemedere oo, ina yidi jokkude e leggal bardugal, subii yeewoowo jom doole en to banng worgo Afrik, hono Simon mo Siren, ngam nawde leggal bardugal. Iisaa ina rewii, haa jooni ina 6uu6a yiyam ina 6uu6a 6uu6ol 6uu6ol, 6uu6ol 6uu6ol ngol, haa laawol 650 yard ummoraade e saare Antonia haa Golgota timmi.

Iisaa ina hokka mburu jillondirdo e miir, ko dum buubri buubndi. O salii yarde. Simon yamiraama yo o wad patibulum oo e leydi, Iisaa yaawi werlaade caggal, juude mum ina ndarii e ledde dee. Legionnaire ina nana depression to yeeso junngo. O riiwta yiyal teddungal, kaayel, njamndi mbodeeri, e nder junngo, o naata e nder ledde. Ko yaawi, o yaha banng goddo o, o wadta golle dee e reentaade hoto o buubtu juude dee no feewi, kono o acca won e buubri e dille. Ndeen patibulum oo ina yetta e nokku mum to dow stipes oo, titulus ina winndaa heen "Iisaa Naasaret, laamdo Yahuuda en" ina fawee e nokku mum.

Koyngal nano ngal jooni ina buubnee caggal e koyngal ñaamowal, koyde didi dee fof ina njaltina, koppi dii ina njuutee les, ina njuutee e ñoral gooto fof, ina dacca koppi dii ina buubtoo no feewi. Victim oo jooni ko leggal bardugal. No O saggirta seeda seeda dow e teddeendi burndi heewde e dow yiye e nder juude excruciating pain shoots e dow koppi e dow juude ngam fusde e nder ngaandi -- yiye e nder juude ina mbada tiidnaare e dow nerves median. No o Guuccirta hoore makko dow ngam dafde ndee torra 6uu6ol, o fawi teddungal makko timmungal e dow 6uu6ol ngol rewruude e koycfe makko. Kadi ina woodi mette buubde de yiyam buubdam rewruude e yiye hakkunde yiye metatarsal koyde.

E oon sahaa, nde juude dee buubtii, buubol mawngol ina buubtoo e dow yiye dee, ina buubna de e nder mette luggidde, de buubnataa, de buubnataa. E deen cadeele ina ngadda waasde waawde buubnude hoore mum dow. Hangde e juude makko, yiye pectoral ina buubtoo, yiye hakkunde-kostaal ina mbaawa gollude. Henndu ina waawi naatde e nder yiyam, kono waawaa yaltude. Iisaa ina haba ngam umminde hoore mum ngam hebde hay fooftere wootere juutnde. E joofnirde, gaas karbonik ina moofta e nder yiyam e nder yiyam, buubri ndii ina ustoo seeda. E spasmodi, omo waawi buubnude hoore makko dow ngam yaltinde fooftere e addude oksijen nguurndam. Sikke alaa ko e deen balde O haali konngudi jeedidi juutdi binndaadi dii :

Arano oo, "Baaba, yaafo be sabu be nganndaa ko be mbaɗata."

Didabo oo, e gujjo tuubiido oo, "Hannde ada wondi e am to Aljanna."

Tatabo oo, ina ndaara les, ina ndaara Yuhanna, biɗɗo gorko kulbiniido, mettudo -- Nulaado gidaado -- o wiya, "Laaree yumma maa." Ndeen, o ndaari yumma makko Mariyam, "Debbo, yeew biɗɗo maa."

Wooyre nayabere ndee ko e fuddoode Jabuura 22, "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppi mi?"

Waktuuji naafigaagal ngal alaa keerol, cirkooji buubɗi, buubri gonndi e jokkondire, buubri feccere tayndi, naafigaagal buubngal do yiyam buubnata e balndu makko buubndu. O dilla dow e les e ledde butte muɗde waktuuji naafigaagal ngal alaa keerol, cirkooji buubɗi, buubri jokkondire, asp feccere tayondirnde. Ndeen mette godde puɗɗiima : mette kulbiniide buubde e nder reedu nde perikardi ina heewi serum seeda seeda, ina fuddoo buubnude bernde.

Neddo ina siftora kadi Jabuura 22, aaye 14: "Mi ruttii no ndiyam nii, yiye am fof ina njuuti, bernde am ina wayi no yiyam nii, ina buubi e nder reedu am."

Jooni noon ina badii joofde. Majjugol ndiyam yiyam yettiima tobbere tiidnde ; bernde buubnde ina hatojini e pompirde yiyam tedduɗam, tedduɗam, buubɗam e nder yiyam dam ; buubri torraandi ndii ina wada tiidnaare mawnde ngam buubde e buubri henndu tokosiri. Bowdi di ndiyam mum en njakki no feewi ina nelda ilam mum en stimuli to ngaandi.

Iisa gaspi wullaango mum joyabo, "Mido njogdi."

Neddo ina siftora aaye goddo e nder Jabuura 22 annabaagal: "Doole am njoorii no buubri nii, demngal am ina jokki e njoral am, ada addana mi e nder njoral maayde."

Eponj buubdo e posca, mburu buubdo, buubdo, ko dum woni njaram burdam heewde e leyyi Roomnaabe, ina yetta e hunuko makko. O wayi ko no yettataa hay huunde e ndiyam dam. Banndu Iisaa woni jooni ko e 6uu6ol, omo waawi nande 6uu6ol maayde ina 6uu6too e nder 6ernde makko. Ndee doo faamde ina yaltina konngol makko jeegom ngol "Dum timmi."

Kuugal makko ngam yaafuya timmi jooni. Gaa gaa O subii ko maayde. E 6uu6ol semmbe cakkitiingol, o 6uuccii kadi koycfe makko 6uu6cfe cfee e 6uu6ol ngol, o 6uuccii koycfe makko, o 6uuccii foofaango makko, o yaltini wullaango makko jeedicfo, cakkitiingo, o wi'i: "Baaba!

Ko heddii koo ada anndi. Ngam nyalde siwtaare nden don yama, Yahuudu'en don yama yo yimbe be kiitaama be nelda, be itta dow leggal bardugal. Laawol burngol waawde huutoreede ngam joofnude leggal bardugal ko crurifracture, woni buubnude yiye koyde. Duum hadi bidfo oo pusde hoore mum dow ; ko noon tension oo waawaano ittude e yiye balndu nduu, sufde jaawnde wadi. Koye wujjoobe dido bee ina njuuti, kono nde soldateebe bee ngari e Iisaa be njiyi dum alaa ko nafata.

Ina wayi no ngam hoolkisaade maayde laabi didi, leñol ngol riiwti laana mum e nder ñoral joyabal hakkunde yiye, dow rewruude e perikardium, naati e nder bernde. Aaye 34 e nder deftere 19 nde Linjiila nde Yuhanna winndi: "Dum doon e doon yiyam e ndiyam njalti." Dum woni, won doggol ndiyam ndiyam e nder saak taariido bernde, rokki seedeeji caggal maayde wonde Joomiraawo men maayaani maayde leggal bardugal no woorunoo, kono ko e buubri bernde (bernde buubnde) sabu buubri e buubri bernde e ndiyam e nder perikardium.

Nii woni en kebii gite men -- ina heen seedeeji safaara -- e oon sifaa bondo mo nedfo holliri e Nedfo e Alla. Ko yiytere hulbiniinde, kadi ko buri heewde e men ko accude en e mette e mette. No mbaawirten yettude nde njogiden jokkondire mawde e nder yurmeende Alla nde alaa do haadi e nedfo. Ko yettaa e - "Cafroowo gooto ina seedtoo ko fayti e leggal bardugal, Doktor C. Truman Davis, kconnections.com/Kcundick/crucifix.html"

Daawuuda anndini dum nii "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppi mi? Hol ko wadi ada woddi hisnude mi, ada woddi konngudi ñonñdi am? ... Kono miin ko mi boccoonde, mi wonaa nedfo, yimbe ina cemmbina mi, yimbe ina cemmbina miORD; yoo LORDhisnu mo. Yo o hisnu mo, nde tawnoo omo weltii e makko. ... Mi ruttiima no ndiyam nii, yiye am fof ina buubtoo. Bernde am wayliima wonti wax; dum fudii e nder am. Semmbe am yoori bana bundu, demngal am don yakka dow hunnduko am; ada lelna mi e mburu maayde. Kulle taarii kam; Fedde bonnde taarii kam, be mbari juude am e koyde am. Mido waawi limde yiye am fof; yimbe ina yeewa ina mbeltii e am. Be don sennda limce am, be don yama limce am. ... Denndaangal keeri leydi maa ciftor, ruttoo e LORD, besnguuji lenyi fuu cujjan yeeso maako, ngam laamu woni haa LORDkadi omo laamoo leyyi. Aldube lesdi fuu don nyaama, don ndewa; jippotoodo e leydi fof ina sujjana yeeso makko — been be

mbaawaa wuurnude koye mum en. Bibbe maa ngollo mo; yontaaji garooji dii maa kaal ko fayti e Joomiraawo. Be anndinan goongaaku maako haa yimbe be jibinaaka tawo — ngam o wadi dum.” (Jabuura 22:1-8; 14-18; 27-31)

Kuraana woni Catal

Ko subaka Aljuma hedde waktu 9bo nde fuddii. Maa dum joof e waktu 3bo kikiide oon. Hol ko mbaaw-ɗaa wadde e nder waktuuji jeegom? E nder aduna men hannde oo, karallaagal toowngal, ada waawi neldude e-mail e winndere ndee kala kadi ada waawi hebde oto e yahde 300 kilomeeteer walla ko buri dum. Ada waawi yeenjtude e laana ndiwoowa, njahaa e damal leydi ndii, njahaa e damal leydi ndii. Ko heewi ina woodi ko mbaaw-ɗaa wadde e nder waktuuji jeegom. Kono oon ñalawma ina yahra e duubi 2 000 jooni.

Hol ko yimbe bee mbaadi e deen waktuuji jeegom? Ina gasa tawa ko no ñalngu ngu fof nii, remoowo gooto ummii, woni e remde ngesa mum sabu ko ndunngu woni, ko waktu ndema. Debbo galle gooto mido sikki ummiima, fuddii wadde golle galle mum ñalnde kala. Julajo gooto udditi suudu mum, o wadi golle ñalnde heen fotde waktuuji jeegom, omo hesditina ñalngu siwtorde e ñalngu Paska. Ada waawi wadde ko heewi e nder waktuuji jeegom. Kono ko wacfaa e nder Yerusalaam fof e nder oon waktu jeegom, e cfuum fof ko wacfaa e aduna oo fof e nder balcfe cfee fof, ina beydoo 6ooyde e ko wacfaa e dow tulde ina wiyee “Kalvari”. Gorko gooto ina leggal bardugal, gorko keeriido no feewi, leggal bardugal Roomnaabe. O woni ko e gootal e leggal bardugal tati darnaangal ñalnde heen, hakkunde leggal.

Kodo gardo e Yerusalaam ñalnde heen ina waawi yiye leggal bardugal, ina buubna hoore mum ina miijo, “Oh, gooto e deen warngooji mettudi kono ina haani ngam reentaade jam e reentaade nuundal.” Konunkoobe Roomnaabe halfinaabe golle dee ina nganndi seeda e oo suka gorko kabirgal siru, jabaani ñaagaade walla wullude walla wullitaade. Be ngalaano miijo wonde oo doo gondo e dow oon leggal bardugal ina waawi wonde ko wonaa Nasareejo tan.

Oh, kono won gede kaawniide puɗɗii wadde. Ko adii fof, ko nibbere, nibbere burnde nibbidde e lewru. Asamaan oo ina wadi nibbere jeynge, buubnde. Ko wayi no Alla Baaba oo, ruttitii e leydi, ina waawi tawa ko ngam ruttaade gondi. Ndeen woni yerbo leydi ngo Matiyo haali en. Rummbirde siru ummoraade e reedu leydi ndii, addani kaaye dee feccude. Kasdiiyi yanaande ndii njaltinaama e buubri maayde. Habaruuji don sankiti haa Urusaliima fuu

e balli di njibinanoo dii ina njaha tigi rigi e laabi dii; sikke alaa yidbe njiyii, kaaldii e mabbe.

Rido, oon 6oggi mawcfi e nder suudu dewal seerndi nokku ceniicfo oo e “Ceniido Ceniicfo oo”, maa 6eydo. Nokku do laawol gootol tan e nder hitaande hono Limaam mawdo oo yettata yiyam biddo baali mo alaa ko bonnata ngam ruttaade e dow joodorde yurmeende ngam wadde sadak ngam yimbe fof. Ndeen rido ina toowi 40 meeteer, ina teddi tonuuji keewdi. Kono e nder deen waktuuji jeegom, won, huunde, won no 6uucciri oon rido mawngo gila dow haa les no juucfe cficfi mawcfe 6uucciri cfum nii. Hono no Alla mawdo aduna oo fof wiyri nii, mawdo almuudo oo naatii e nokku cenido oo, ko ñalngu cakkitiingu nguu, ñalngu cakkitiingu nguu. O meedaani naatde toon kadi.

Eeh, dum wonaano Aljumaa ordinateer. Urusaliima nanngaama e nder 6uu6ol sirlu mo o waawaano faamde. Yimbe ina puddii haawnaade no njyri won e gede e no be naniri gede godde. Mbele ina waawi wonde? Mbele ina waawi wonde? Kay! Waawaa wonde. Ndeen gorko Naasaret ina waawi wonde huunde nde wonaa neddo tan, huunde nde wonaa tan kabirgal gongal e Nasaaraa, ina waawi kadi wonde ko buri annabi. Ada waawi fotde nande miijo renndo ngoo fof. Goonga nii, be njubbini heen balde e balde e balde.

Mbele ada siftora Pentekosta? Mbele ada siftora no 3 000 neddo lootiraa e ñalawma gooto? Mbele a meedii naamnaade hol no 3 000 neddo lootirtee e ñalawma gooto? Wonaa tan doole waaju gooto. A yi'i ko wadi e Urusaliima ñalnde heen ko ko yimbe fof kaaldi e nder yontereji jeedidi. Hol ko dee gede sirlu fof njidnoo wiyde? Ndeen Piyeer e oon ñalawma Pentekosta, e Ruuhu oo, udditi dum. O wi'i: “Dum woni Bii Alla dow leggal bardugal.” Ko dum wadi dum wafde.

Mbele a meedii dartaade ngam miijaade no dum woniri hakkunde daartol aadee ? Waktu fof ko e maggal fotndi. Ndee deftere fof, hono Biibal, ko daartol mum. Daartol Alkawal Kesal fof ina hollira dum, sifaa gede garooje. Jooni noon sifaa ko neddo, nokku, walla huunde e nder diine Hebreer en ina hollira walla ina anndi neddo, nokku walla huunde e nder Alkawal Kesal. Wadi noon, ko maande caggal toon, ina hollira walla ina anndi huunde doo. Sikke alaa, Alkawal Kesal ina heewi sifaaji beldi. So a yettii waktu ngam yi'de e faamde de, ina wallita ma e feccude ballal Alla mawngal ngal, ada waawi yi'de daartol ngol ko gootum e nder daartol ngol fof, ina hollira heen joofnirde wootere.

Faandaare burnde yoodde e nder Alkawal Kesal ko nde hollirta leggal bardugal. Mbele ada siftora juulde Paska gadane ndee? No baleejo ñawu maayde bidfo gadano oo 6uu6iri e nder leydi Misira nii, ko goonga ina hollira ni66ere ndee e nder waktuuji 6urcfi yooofde e oon Aljumaa no Baali mbaraa e nder kala galleeji Hebreo en e oon jamma mbele maleyka maayde ina rewa, ina woppa oon galle tawa alaa ko bonnata. Nde wadi dingiral ngam wakkati nde Baali goonga, Baali Allah, warata ngam accugo maayde rewa dow neddaaku fahin.

Walla hol no oon Kees Alkawal, Kees Alkawal sirlu mo nganndu-den e Kuugal 25 dow tulde Sinay? Mbele ada siftora innde buubri Kees Alkawal? Nde inniraa ko "Jodnde yurmeende." E dow oon "Jodnde Yurmeende" laawol gootol e nder hitaande, mawdo almuube ina naata e nder suudu ceniindu nduu, ina jogii yiyam bidfo baali mo alaa ko bonnata, ina rufa tobbe yiyam e dow Jodnde Yurmeende ndee mbele bakkaat ina itta. Kono ko e leggal bardugal woni do joodorde yurmeende goonga ndee sosaa, do yiyam sadak timmudam dam buubnaaka tan, kono ina buubtoo, ina itta bakkaat fof haa abada.

Walla hol no Isra'iila'en ngonnoo e wullude e wullude e wadde bakkaat kadi Alla werlii be e nder mboddi tooke, be mberlaa e be mbaraa. Ndeen Muusaa, caggal nde juuli, wadi mboddi njamndi, fawi ndi e dow leggal, o yetti ndi. Safaara mabbe e maayde seertunde ina woodi, ina heboo e yimbe fof. Kono be njogori ko yettude heen peeje e dow on mabbe. Be njogori ko yeewde dum ngam wuurde. Kono e wadde dum be kebaani safaara sabu ko dum wellitaare wonande yimbe fof. E ndaarde mboddi njamndi ndii be ngollaani kono be mbaadii golle ngam wuurde. (Limngal 21) Yeesu wi'i nder Yuhanna 3, bana mboddi njamndi, "To mi umminaama, mi don nodda yimbe fuu haa am." Micfo waawi hokkude ma sappo e cficfi gofcfi, kono Alkawal Kesal ina wayi no maande mawnde ina winndaa heen, "Ko cfuum woni laawol feewde e leggal bardugal. Ko cfuum woni laawol feewde e leggal bardugal."

Ndeen nde Iisaa ari, o wuuri dum. O wuuri ko ngam leggal bardugal.

Gila e balde makko gadane, leggal bardugal ina werloo dowdi mum yeeso makko. Gila ñalnde o ari e aduna oo to Baytilaama do nokku alaa e nder hodorde. Ndeen noon ina wiya, "Alaa nokku mo ngondaa e oo aduna. A hebataa doo nokku do ngondaa. Ada jabee, ada leggal haa leggal bardugal."

Linjiilaaji don winnda en ko buri sappo e didi feere-feere dow Yeesu don anndina maayde maako. Mido miijoo e Matiyo 16 nde kanko e almuube makko be ngoni e wadde R & R (foftere e foftere) seeda to Sesariya, Filipi. Iisaa naamndii, "Hol mo cikkudaa ko mi?" Caggal nde be ndokki miijooji, haalaaji mbeddaaji ko wodbe mbiyata, Piyeer ndaari mo, wiya, "Ko aan woni Almasiihu, ko aan woni Bii Alla guurdo." Iisa wi'i: "Barkidinaama a Simon bii Yunus, ngam..."

terde e yiyam peeñninaani on d̄um, kono ko Baaba am gondo dow asamaan." Iisaa ina anndi jooni wonde worbe, jogorbe jokkude ko o fotnoo maayde bee, puddiima faamde. Aaye 21 ina wiya wonde, doon e doon, gila e oon sahaa, Iisaa fuddii faamnude almubbe mum, no o foti yahrude to Urusaliima, e junngo El te duudbe torra of The Law; wonde o foti ko warde, ñalnde tatabere ndee, o ummoo e nguurndam.

O wi'i noon nder Matiyo 17, 20, 21. E nder Matiyo 26 e oon sahaa *Hiirde sakkitiinde*, O wi'i be kadi, "Mido badii warde." E nder deen waktuuji seeda caggal duum e nder Jardiin Getsemane, O sujji e yeeso makko o naamndii so tawii won laawol godngol, O anndi ko ngam ndee doo dadndo o jibinaa. Ko leggal bardugal woni ko Iisaa ari doo, kadi omo anndi d̄um sahaa kala.

Alkawal Kesal fuu don holla d̄um. Pol wi'i, "Yahuudu'en don dabbita maandeeji kaayeeffiji, Gerek'en don dabbita hikma, ammaa min don waaja Almasiihu mo be pi'i dow leggal bardugal: dum don yama Yahuudu'en, dum don yama lenyi feere." (1 Korintiyankoobe 1:22, 23) "Ngam mi fellitii anndude hay huunde nde ngonmi e mon so wonaa Iisaa-al-Masiihu e makko leggal bardugal." (1 Korintiyankoobe 2:2) "Mi mantortaako so wonaa e leggal bardugal Joomiraawo men Iisaa-al-Masiihu." (Galatiya'en 6:14) Mbele ada yi'a dee konngudi tati? Pol wi'i, "Ko mi anndi tan woni Almasiihu mo be piyi dow leggal bardugal." Ndeen o wi'i "Ko mi waajotoo fuu woni Almasiihu leggal bardugal." (1 Korintiyankoobe 1:23) "Ko mi mantortoo tan ko leggal bardugal Almasiihu, Iisaa leggal bardugal." (Galatiya'en 6:14) "Miin kam, wuurde ko Almasiihu, maayde ko nafaore" sabu o leggal bardugal. (Filipiyanakoobe 1:21)

Folks, on njaha nder Bibel, Alkawal Kesal, kala waaju mo Pool malla Piyeer waaji on nji'an, kala gooto nder mabbe don fooda hakkiiilo dow leggal bardugal e ummitineeki Yeesu. So tawii ko Alkawal Kesal, Alkawal Kesal walla Biibal ngal fof, leggal bardugal woni hakkunde.

Duubi keewdi jooni e nder laana ndiwoowa laamdo leydi Angalteer e nder laanaaji mabbe mawdi diwooje ina njubbina boggol bulo ngol haa laaba cer, tawa ina huutoroo ngam yellitde laana ndiwoowa mawka sabu be njidi ko ndeen boggol seernda. So tawii ebe njidi yeftude d̄um e nder cadeele, ngam dogde e gaño walla ngam dadde e henndu, be njiylootoo ko boggol ngol e njoral buubngal ngal, rewruude e hakkunde maggal. Kuraana ina foti wonde noon. Ko sahaa fof ina yiyee, ina hebee sahaa kala. Ko d̄um huunde mawnde, wonaa tan e ndee deftere, kono ko e nguurndam e hoore mum. Ina foti wonde e hakkunde kala ko mbaɗaten; cakkital nguurndam men, cakkital nguurndam galle men, cakkital nguurndam golle men e nguurndam dudal men. So en meedii yaltinde Iisaa e leggal bardugal mum e nder caka, en majjat kala ko woni.

Mbele a meedii yiye maandeeji e postooji ina mbiya "Kabel Power Buried Here?" Ko duum woni konngudi leggal bardugal. Ada ara e gootal e deen konngudi, ada buubtoo tawa ina woodi doole toon—fotde doole guurde e nder nguurndam men so en yettii tan waktu ngam faamde d̄um. Finnde Iisaa

konngudi dii ko “Dum timmi.” (Yuuhanna 19:30) Hol ko timmi? Feere Alla ngam soodtude aadee fof timmi. Kulol neddo maayde gasii. Doole aybe timmi. Soklaaji jannngo dii njoofiima.

Janngirde garooje dee e nder ndee doo deftere maa njuurnito haalaaji jeedidi di Biddo Alla haali nde o woni e mbaadi neddo. Mi anndaa ko fayti e maa, kono e am, alaa ko buri haawnaade e nder mbaydi ndii fof e oon daartol diine ngol mbiyaten leggal bardugal, so wonaa deen konngudi jeedidi di Iisaa haali. Hol ko mbiyatno-daa so tawii ada woni e laawol ngam warde? So tawiino ko jukkungo torroowo leelngo hono no Iisaa hebiri nii, hol ko cuusno-daa haalde nde ngon-daa e liggoraade leggal bardugal?

Iisaa subiima no feewi konngudi di o haaldata e oon leggal bardugal. Wonaa konngudi ranwiji di won martabaaji mettudi tan kaali. Ko haalaaji anniyaaji ummoraade e Alla e hoore mum ngam rokkude en won e miijooji ko fayti e luggidde maanaa oon leggal bardugal ngal o fawi e dow mum ngal, ngal alaa do haadi.

1. Baaba, yaafu be ngam be nganndaa ko be mbadata .(Luuka 23:34)

Ko deen ngoni konngudi yaafuya. To oon jamaanu doon e doon, kono yaajde haa burti be.

2. Hannde ada wondi e am to aljanna .(Luuka 23:42, 43)

Iisa ruttitii e gujjo oo, o wi'i konngol ja66otoongol e 6icfcfo 6aleejo, necfcfo cakkitiido e nder aduna mo cikkucafaa ina foti wonde e aljanna oon ñalawma. Neddo, mo nanndaani e Iisaa, ina wonnoo doon ngam bonanndeeji di o wadi.

3. Debbo teddufo, doo ko biddo maa, e almuudo (Yuuhanna), **.Ko doo woni yumma maa.** (Yuuhanna 19:25)

Konngudi cuusal, hay e nder mette makko, konngudi cuusal beldi.

4. Alla am, Alla am, ko wadi a woppi kam?

(Matiyo 27:46)

Hol ko diin konngudi njidi wiyde? Konngudi ceergal, ceergal hulbiniingal kono ceergal fotnoongal wadde so en njidii wuurde haa abada.

5. **Mido ɲoŋdi** (Yuhanna 19:28)

Konngudi neddaagu kollitooji en wonde Iisaa wonaano huunde e mbaydi freak, o wayi ko no am e maa nii. O mettini, o ɲoŋdi, o weeli kadi o faami mette men.

6. **Ko dum timmi.** (Yuhanna 19:30)

Konngudi nafoore. Konngudi burdi mawnude di meedaa haaleede.

7. **E juude maa mido hokka Ruuhu am** (Luuka 42:36)

Haalaaji mawdi di jukkere endam timmunde.

Leggal bardugal woni ko e bernde goondinal men. Ko dum woni feccere hakkundeere ko min ndaranii. Ko dum tan woni sabaabu mo mbaaw-den hawrude e renndo iimanaagal.

Mi doggi dow misaalu jamaanu nder asaweere nde'e nde mi hulata hollugo darnde yimbe duudbe, nden ngam non, ekklessiyaaji duudfi. Misaalu oo ina haala eklesiya mo mahi suudu kesu. Be mbaadi dum no feewi kadi caggal nokkuure minbar be ndarni maande wi'unde, "Min don waaja Almasiihu mo leggal bardugal." Ndeen les e nder ɲoral les ngal be mbaadi heen lekki potki, gooto e diin bidbe ledde butte de ina nanndi e yahde dow mahol ngam faarnoraade. Nde waktu oo yahri, vine dee puudii mawnude, nde mawni jamaanu nguu fuddii mellude. Caggal nde dumunna juuti nde suddi oon helmere sakkitiinde "leggal bardugal." Feccere janngeteende maande hollirnde tan, "Min waajotoo Almasiihu" sure enough wonaa noon leggal bardugal tan nice social-oriented Iisaa holliri yurmeende e kala haajuuji. Kono vine dee ina njokki e mawnude e jamaanu nguu ina jokki e buubde e caggal nde dumunna juuti, ko konngol "min mbaajo" tan holliri. Haa jooni be njejjitii Almasiihu tan. Miijo ngoo fof ko linjiila aadee, diine aadee jaabtiido haajuuji aadee, yiylotoodo kala jaabawol, kono wonaa leggal bardugal. Haa jooni vine dee ina njokki e mawnude haa ko heddii koo fof ko konngol "Minen". Mido ñaagii Alla nde e nder nguurndam men, haa jooni eden mballa Almasiihu leggal bardugal.

So tawii ada naamnoo no leggal bardugal woniri e hakkunde tagoore maa, jaabo dee naamne tati e nder bernde maa hannde.

1. Mbele leggal bardugal ina addana on koppi mon e yettude? Mbele ada sujjana yeeso duum, ada yetta Alla sabu ko dame asamaan udditaa sabu dum?

2. Mbele leggal bardugal ina woppira ma aybe? Walla ada jolna e saraaji mum saakuuji; waasde lelnude oon aybe e leggal bardugal ngam wadde golle de nde fotnoo wadde?

3. Mbele leggal bardugal ina addana on hokkude hoore mon ñalnde kala e Alla? —Mbele ada maaya e dow leggal bardugal maa, ada dacca Almasiihu wuura e nder maa?

So tawii a waawaa jaabaade dee naamne tati hannde no njidir-daa nii, mido yaakorii kadi mido ñaagii nde min njoofnata ndee doo tonngoode, nguurndam maa wayliima. Jannde moyyere kaawniinde #1250 Steve Flatt - 18 feebariyee 1996

Baaba, Yaafu Be

Leggal bardugal ina darii, banndu ina buubna, ina fawii e juude makko, Iisaa ina golloo e kala foftere. Alaa fof yiyam e banndu makko dam buubnaaki. Gite makko ina buubtoo e buubri yiyam e buubri. Be o janngintunoo duubi tati fof, njaltii; ko sehilaabe seeda tan ndarii doon e koyngal leggal bardugal. Oh, kono yattoobe e yattoobe, be ngonnoo doon; be don ngulla "Jippo, laamiido Yahuudu'en. Ha! Won Dandoowo! O hisni wobbe, ko wadi o waawaa hisnugo hoore maako?" E gite buubcfe, Iisaa ndaari les e oon buubol buubol; gite makko ina njuuti e asamaan, o wadi duwaawu juutdo oo; "Baaba, yaafu be, ngam be anndaa ko be mbadata."

Haalan am, hol to oon sifaa gidli ummorii? Mbele ada waawi faamnude mi iwdi oon buubol yaafuya? Seerndu dum e men. En don majja cooyngal men to goddo ta'i en nder traffic malla boo don yabboo nder moota men nyaamdu malla to bikkoy don taska wakkati. Yeewee Iisaa. "Baaba, yaafu be, ngam be anndaa ko be mbadata."

Hol baawdo ñinde Iisaa so tawii omo jogii konngol gootol seeda ngam habaade hoore makko? Ina gasa tawa wiyde "miin ko mi laabdo, hol ko woni hakkeji am?" Walla hay konngol fenaande, "Sikke alaa, ada yaafnoo" ina fotnoo. Alaa, nde mette makko buri tiidde e nde o darii e ñoral seertude e Baaba makko ko adii fof e nder nguurndam makko, hol mo o miijotoo? O woni e miijaade bakkatuuji yimbe 6e 6e 6eydi buubol ngol e juucfe makko, 6e buubni e yeeso makko.

Haalan am, hol ko woni gidli dii? Hol to dum ummorii? Hol no dewgal jogori jogaade so tawii ada jogii oon sifaa gidli di njiddaa fof e haajuuji e yiddeji goddo ko adii maa? Hol no Kerecee'en ngonirten so en njogii oon sifaa yidde hakkunde men? En mettinii no feewi e ko wonaa huunde, kono ko feewti heen, Iisaa, e nder maayde burnde mettude, nde fotani, nde fotani miijaade, o ñaagii, "Baaba, yaafo be, sabu be nganndaa ko be mbadata." Ndeen duwaawu juutdo, kono mettudo, winndaama e men e nder Luuka 23:34. Ko ngol woni go'o e konngudi jeedidi di mbinndaa e hunuko Iisaa nde o fawi e dow oon leggal bardugal.

Dee konngudi jeedidi buri konngudi jeedidi tan. De nanndi e tab walla kelle indeks e nder kaayitaaji mawdi, konngol gootol walla didi tan, kono caggal mum ina wadi humpitooji keewdi ina daminii faamde. Dee doo konngudi e dow leggal bardugal ina nanndi e maande winndaande, "Kabel Power Buried Here." So ada waawi buubde seeda tan, ada tawa ndee doo buubol doole ngol miijotaako ina fadi nguurndam maa. Dee doo konngudi ummoraade e leggal bardugal ina ciimta hol ko woni Iisaa. So ada waawi faamde de haa timma, ada faami ciimtol kapsulaaji kala ko o haali e kala ko o wadi.

Haala burka teenjude ka leggal bardugal haali ko **Yaafuya**, "Baaba, yaafo be, ngam be anndaa ko be mbadata." Eey, omo ñaagoo been wadbe yiye e junngo makko, ardi ñaawoore nde wonaa sariya, kono omo ñaagoo no feewi been be bataake Hebree oo wiya maa mbar mo leggal bardugal kesal.

Mi nanii daartol banndiraabe dido wonnoobe e laana ndiwoowa ina njalta e nder maayo, laana kaa jippii, kono be kebii golloraade laawol mabbe e dow laana ndiwoowa nguurndam, be njippii waktuuji seeda hade mabbe yettude garde coast. Gooto e banndiraabe dido wonnoobe e oon laana nguurndam ina yetta no feewi. O woni tan ko e buubnude kapiteen laana kaa e yettoore, omo buubna kala golloowo e laana kaa. O wi'i: "A jaaraama, a jaaraama, a jaaraama." Goddo oo ina wayi no deyyudo. O wi'i: "Eeh, ada anndi Tom, woto wad heen huunde mawnde." Nde be njottii daande maayo, jaayndiyanke oo ina woni doon o yeewtidi e oon gadano omo woya gondi yettoode. Goddo oo yidaa yeewtidde. Jaayndiyanke oo ndaari 6icfcfo gadano oo, wi'i: "Hol ko woni e 6icfcfo maa oo?" O wi'i: "Eeh, so mi haalanii ma goonga, omo sikki omo waawi yaltude e hoore makko."

Ina weli wonaa noon, nde cikkudaa ada waawi yaltude e hoore maa tawa a hisnaaka tigi rigi? Mido sikki maande adannde e Kerecee'en goonjinbe, tuubnaabe goonga e Almasiihu, ko neddo ganndudo wonde ko o "goordo", neddo haaloowo e jikkuuji di mbiyata, "Mido wonnoo e laawol am les, mido jogii junngo tatabo, mido jogori njondude e nder bakkaat am. Iisaa-al-Masiihu hisnii kam."

Ko metti heen, e nder ndii leydi e nder winndere ndee ina wadi teemedde ujunnaaje yimbe joodiibe e pewje, ina njuumta ina njuumta. Be mbi'ataa dum bee daande mawnde, amma nder be don miila, "Mi don wada ko woodi bee hoore am. Mi don dogga laanawol ngol no haandi." Be yeewa yimbe wodbe be njoodaaki e deen joodorde, be cikka, "Miin ko mi gorko moyyo, mi meedaa warde hay gooto, mi meedaa waawde fiyde hay gooto, mi hudataa, mi buubnataa, mi buubnataa, mi dogataa e wadoobe dum bee." Be don mari manngu tan dow no be don yama laana mabbe dow ko'e mabbe.

Mido waawi naamnaade kala neddo naamne didi kadi mi jannga ko heewi e diineeji mabbe, mi jannga ko heewi e ko be cikkata e Iisaa e ko fayti e gede ruuhuyankooje kala.

1. "Ada yaha asamaan?" Be mbi'a, "Ee, alaa, walla won do hakkunde—mi sikkaani, mi yaakorii noon, mi anndaa," oon sifaa huunde. Ada waawi hebde heen ko heewi.
2. E jaabiibe eey, "hol no njahrat-daa toon?" Ko mi tawi ko buri 50 nder teemerre wakkati mi yami ngal yamol, jaabawol limngal arandewal woni: "Eeh, mi laati bana ko buri yimbe mi anndi." Ada anndi ko be mbiyata: "Mido yakka laana kaa no feewi." Seerndu dum e Nulaado Pool wiydo ko miin woni mawdo bakkodinbe. 0 neddo miskineebe, mo hisnata mi e oo banndu maayde."

Pol wi'i non ngam o faami yaafuye. Ina wiyee e Pool wonde o faami tan ko gede didi: O anndi o majjii, kadi o anndi o hisnaama. So a janngii bataakeji makko, faamde makko ina ara e kala diidi. Ko cfuum woni ko kala Kerecee'en goonga ina anndi, omo anndi 6e majjii, 6e 6eydii 6ooyde e oon sahaa gooto werlii 6e 6oggi nguurndam.

Yeewee ndee doo duwaawu laabdo mo Iisaa haali, "Baaba, yaafu be, sabu be nganndi ko be mbadata." Hol ko ndeen yaafuya firti? Hol no dum yahrata e am e maa? Hol ko woni sifaaji mum ?

1.Yaafuya mo Yeesu hokki e o tori dow leggal bardugal hokkaama.

"Ngam njobdi hakke woni maayde, ammaa dokkal Allah woni nguurdam haa abada nder Almasiihu Yeesu Joomiraawo men." (Roomnaabe 6:23) Mbele ada nana heen ko seerndi dum? "Ngam njobdi," dum woni njobdi, "dum maayde," dum woni yobugo hakkeji "kono dokkal Allah woni nguurdam haa abada nder Almasiihu Yeesu Joomiraawo men." Ko adii fof ko potden siftorde e yaafuya mo Iisaa rokki dow leggal bardugal, haa jooni ina rokka gila e suudu jappeere asamaan, ko huunde nde en kebataa. Moyyere makko, yaafuya makko ko dokkal.

Mi holla dum, mi holla on ko wadi dum ina wadi nafaore. Miijo jooni jooni e ittude kisndam, leggal bardugal walla gede de min cikkata ko ruuhuyankooje, vertikal dokkaade, hol dokkal leydi burngal teddude ngal njogidaa jooni ngal? Ko dum woni ? Won e mon ina mbaawi wiye ko bidde jibinaado, ko duum woni dokkal burngal teddude. Won e mon mbiyata ko galle celludo, ko duum woni dokkal burngal teddude. So wonaa kisnugol, yidde debbo am ko dokkal burngal mawnude ngal njogiimi. Kono so mi wi'ii, "Acfa anndi njuumri, a yicfii kam jooni duu6i 17, mi weltaama heen no feewi. Micfo yicfi yo6de ma oon gilli. Micfo yicfi mi he6a kaalis keewcfo e junngo am, kono mido jogii fotde 1 700 dolaar. Micfo waawi rokkude ma fotde 100 dolaar hitaande kala e kala gilli cfi ndokkucfaa mi haa \$10 ngam golloraade dum e nder budget amen jooni jooni mido yoba ma lewru kala 25 dolaar goddo gila doo haa yeeso ngam yidde nde ndokkudaa mi ndee Jooni noon hol ko cikkudaa o wadata?

Eeh, ko adii fof, o sikkata ko yattoore. Micfo sikki o ja6at, "Ko mbacfcfaa—ngaree?" Ndeen so mi buucciima haala kaa, mi wi'i, "Alaa, alaa, ko cfuum njicf mi wacfd e tigi. Micfo yicfi yo6de ma oon dokkal." O yoo mi ndaara no mi absurd timmudo. Folks, dum ko absurd sabu dokkal wonaa huunde nde mbaawdaa soodde. Wonaa huunde nde mbaawdaa dañde. So ada waawi, wonaa dokkal ngal; dum wonta njobdi, njobdi.

Janngu Roma'en 6:23 kadi, "Ngam njobdi..." njobdi ndi'i don jokki bee hakke, dum maayde, "kono dokkal Allah woni yonki haa abada bee Yeesu Almasiihu." Mido haawaa no miliyoŋaaji yimbe mbaylirta diin didi. Be cikkata ko majjugol ngol be njogii, maayde ruuhu nde be njogori maayde ndee, ko buubri bonndi tan walla ko buubri tan, capriciousness Alla funny e wonde kisnugol ngol be njogori hebde, be kebata ko ñalnde kala sabu no be moyyiri. Be kebii dum no feewi. Ko min kebata ko jeyngol e kala bakkaat mo min mbadata. Dokkal ngal ko yaafuya.

Hol ko mbadata so a hebii dokkal? Ada wiya "on njaaraama" ada wada e yettoore. So dokkal ngal mawnii, ada beydoo juutde e ada beydoo wadde e yettude. E etaade yobde dokkal ngal:

gooto.Ada tooña dokkudo . Alla ina tooña so en njidii yobde dokkal yaafuya sabu en ustii mo e hireling. Min usta mo haa min mbadta yeeyoowo. En njulaani mo e etaade waylude gidli, Alla ustataako e duum. O jaabotoo ko tiidi e duum kadi omo jogii sahaa kala. Goonga, ko cfuum mettini Iisaa no feewi e Farisa'en. Be cikkatnoo ko be njobatoobe kisndam mabbe. Be ngonnoo ko e dañde dum. Won e yimbe ina cikka noon hannde.

Ina woodi aduna ceertudo hakkunde hebde e yaafuya. Hebde ko huunde nde ngolloto-daa ngam hebde. Yaafuya ko huunde nde ndokketee ma. Konngol njuumri

firti ko yobde ñamaande nde neddo waawa yobde hoore mum. Iisaa sakkirii njurum. Alla, Biddo oo, ina anndi en mbaawaa yaltude e majjere men. Nii woni, o sakkirii hoore makko e dow oon leggal bardugal o ñaagii: "Baaba, yaafa 6e, sabu 6e nganndaa ko 6e mbacfata."

Oh, kono ruuhu aadee, ina yidi tan hisneede e hebde. Ada anndi ko wadi dum? Sabu en nguurii e aduna mo bakkaat mum heewi, mo golloraaki e yaafuya, golloraaki ko e hebde. En nganndii jaabawuuli dii doo konngudi booydi hay so tawii noon, "Alaa ko wayi no free what? Lunch?" e "Yeewto limoore wootere!" Sikke alaa, enen fof eden nganndi diin, ko noon aduna oo yahrata, ko duum wadi eden njidi hisnude koye men e golle men moyye. Naamnal ngal naamnotoomi kala jogiido oon filosof ko hol golle moyye potde wadeede ndeen ngam hisde? Hol ko woni quota? Hol ko woni tolno? Ada tooña dokkudo oo so ada yidi yobde dokkal ngal.

b.Ada sosa jokkondiral njulaagu . So a wiyii, "Doo, ada rokka mi dum, mi rokka ma dum." Ko duum woni mbayliigu, mbayliigu, njulaagu, njulaagu njulaagu. So ada etoo yobde dokkal Alla, ada usta jokkondiral Baaba/Biddo e jokkondiral golloowo/golloowo, dum noon ina famdi no fewe e ko Alla yidi.

Mido hollita dum. Lewru kala mido wada njobdi morso e neddo gooto to Chicago mo mi meedaa ziyde. O meedaa ziyde mi. Jooni noon mbele eden njogii jokkondiral? Oho. Mbele omo faarnoroo so mi hebii apendisit? Walla so dewgal am fuddiima hebde cadeele? Kay! Ko be njidi tan ko hebde ko mabbe. Ko jokkondiral, kono ko buubngal. Ko e dow kaayitaaji tan. So mi arii e nanondiral e Alla, "Jooni mi wadat dum, ada rokka mi asamaan", ndeen noon mido wada jokkondiral njulaagu e Alla. O yidi ko wonde Baaba am, wonaa joom golle am. O yidi yidde mi e lootde mi e yaafnaade mi no baaba timmudo nii. Ko duum o yidi.

c.So ada etoo yobde dokkal, ina hollita ñakkeende faamde maa .A tan alaa ko... wolde. Yaafuya ina hokka.

2.Yaafuya mo Iisaa ñaagii e mo o rokki ko radikal .

Ko radikal, ko juuti, ko huunde haawniinde. Dokkal ngal ko lomto radikal. "Ngam Alla tagi mo." alaa bakkaat ngam wonde bakkaat ngam men, mbele e nder makko en mbaawa wonde peewal Alla." (2 Korintiyankoobe 5:21) Ko cfuum woni aaye mo 6uri welde e am e nder deftere nde sabu ko cfum hollirta ko leggal bardugal woni. Hol ko wonikanko e nder 2 Korintiyankoobe 5:21? Ada anndi ko dum woni. Ko Iisaa, walla wonaa? Mbiyen dum kadi wadde Iisaa e nder makko. "Ngam Alla tagi." Iisaa mo alaa bakkaat ngam wonde bakkaat ngam men, haae nder Iisaa en mbaawa wonde peewal Alla."

Ko yeru mbiyen ada darii e Ñaawoore ñalnde wootere. Alla wiyi "no foti bakkatuuji mbad-daa?" A jaaboto bee hoore maako, "Oh naa duuddum. Joomiraawo." O wi'i, "Booddum, miija no feewi." "Eeh, wonno sahaa gooto mi wallitaani debbo oo e sara laawol ngol. Ndeen wonno sahaa gooto, mi teddinaani baaba am e yumma am no fotiri. Kadi mi ..." O wi'i "Ndaaree defte tan." Deftere nguurndam maa udditaama, nde buubnaama e bakkaat. Kala ko mbad-daa walla ko kaal-daa ina winndaa heen, golle maa moyye kam e bakkatuuji maa. A yidaa tigi hay gooto yeewa dum. Doon e doon Iisaa ummii, darii sara maa ina laabi ina danee no nees nii. Ciftoren, Alla tagii mo alaa bakkaat ko bakkaat mbelee nder makko, mbaawen wonde peewal Alla. Mbele ada yidi anndude Kerecee'en no njiyru daa yeeso Baaba e ñalawma ñaawoore? So wonaa tawa Iisaa labbinii ma e yiyam mum, lomtiniri nguurndam mum nguurndam maa, dum wonata ko bondam, weltaare. So tawii Yiyam makko labbinii ma, ada heddii e makko, Iisaa ina darii doon ina jogii bakkatuuji maa fof. Ko lomto radikal.

3.Yaafuya oo ina yubbi .

Wonaa aksidaa walla ko kewi; ina jeyaa e peeje duumiide. Nde mawnu-mi ndee, nan-mi ndeedoo yeru huutoriima ko heewi e leggal bardugal. Ina gasa tawa on nanii dum. Daartol ngol ko banndiiko gooto golloowo e pont mekanik baawdo rokkude ootooji yahde e pont oo, kono ina wirnoo e sahaaji godfi mbele laanaaji ina mbaawa rewde e maayo les ngoo. Wadi sahaa gooto, ponto oo wirnii, kono doon e doon konngol ari, o nani oto ina ara. Kadi omo jogori haajuuji ngam artirde oon ponto e nder laylaytol mbele passenger ina waawa taccude dum, tawa o halkaani. Kono cadeele dee ko ñalnde heen o addi biyiiko tokooso jahroowo e duubi tati ngam golloraade. Biddo oo wodditii mo o ndaari Junior o woni les e nder mekanisme pont oo, e nder gede dee e hoore mum, suka oo ina fija e gede dee jooni e hojomaaji seeda, o alaa waktu ngam jippaade o heba suka oo haa jooni o uddita pont oo. O joginoo ko subaade hisnude oto oo e teemedde yahoobe walla werlaade switch o buubna biyiiko. O mettini e oon kuulal, o werlii switch oo. Alla men hokkii 6icfco mum e leggal bardugal mbele kala garcfo e makko ina waawa yaafeede e hisde.

Jooni noon ko yeru doole, kono ina woodi heen gedel gootel mawngel ngel sellaani hay dara. Ko huunde nde laabaani. Yeew so ada waawi anndude do ñakkeende ndee woni. "Yimbe Isra'iila'en, keditee dum: Yeesu Naasaretnaajo, Allah hokki on bee kaayefiiji, kaayefiiji e maandeeji, di Allah wadi hakkunde mon bee maako, bana on anndi 2:22-23)

Hol ko woni fallacy illustration mo nan-mi e nguurndam am fof? Ko doo woni. Kuraana oo, hono no injenieer joodiido e nder laylaytol ngol nii, kurus oo wonaano koppi di won injenieer eklesiyaagal yi'i aduna oo ina yirloo tawa alaa do haadi. Leydi ndii ina jeyaa e nate gadane dee.

Feere ndee wonnoo ko e golle minit mo dente Hawaa njippii e 6icfcfo oo. Ko doon woni ko adii nde Iisaa ari e oo aduna, jibinaa walla leggal bardugal. Duudal leggal bardugal ina beydoo badaade kala ko o yettata.

Mbele a meedii dartaade e miijaade wonde ko Iisaa woni baddo nguurndam e nder aawdi ndi wonti lekki ki leggal bardugal mum tayata? Ko Iisaa woni bacfcfo njamndi mbodeeri e nder leydi ndi 6uu6ol ngol 6uu6nata? Ko Iisaa woni mo foofi nguurndam e nder 6icfcfo gorko mo innirtee Yahuuda e nder reedu yumma mum, hol mo yaltata, janfa mo? (Koloosiyankooɓe 1:15-16)

Hol no dum wayi e peewnugol warngo maa? Mi anndaa, mi alaa miijo, kono wonaa aksidaa. Micfo anndi omo anndi gila e fucfcfoode, ko 6uri heewde e jom suudu makko ina waawi 6oornaade wutte daneejo, wuura haa abada e nder asamaan, ko so kanko e hoore makko o maayaani e bakkatuuji makko. Banndiraabe, anndude mido buri faamde ko wadi o waawi ndaarde les e oon leggal bardugal nde tawnoo omo anndi sahaa kala omo jogori fawde toon o wi'a: "Baaba, yaafo be, sabu be nganndaa ko be mbaɗata." A yi'i yidde nde sakkirii ndeen duwaawu ummori ko e suudu jappeere asamaan do yidde jogii iwidi mum tigi. Leggal bardugal e yaafuya wonaa aksidaa. Be njubbinaama.

4. Yaafuya ina jokki.

Mi haalan on huunde welnde e ndee doo duwaawu konngol gootol ummoraade e Iisaa: "Baaba, yaafo." be, ngam be nganndaa ko be mbaɗata." Wakkati timmaani gollal ngal huutortee, hollirta ko gollal buubngal e nder wakkati bennudo. Weli e konngudi goddi, ko buri laabtude, firo ngo ko Iisaa jokki e wiye, "Baaba, yaafo be, sabu be nganndaa ko be mbaɗata." Mbele ada waawi yiye mo way the all of si: the state "Baaba, yaafo be, ngam be anndaa ko be mbaɗata."

No fotiri sabu hay so sadak makko ko laawol gootol, yaafuya ummoriido e oon leggal bardugal ina duumii. Hebrew'en 9:26 wi'i, "To en don yahda bee Masiihinko'en nder jayngol bana no o woni nder jayngol, en mari kawtal hakkunde men, yiyam Yeesu labbina en diga hakkeeki fuu." (1 Yuhanna 1:7) Micfo yicfi oon helmere "fof", wonaa noon? Konngol seeda, kono ngol firti ko heewi—ina labbina en efu bakkaat—fu bakkaat men ko adii nde ngarten e Almasiihu e lootgol,fu bakkatuuji men caggal so en njahii e annoore.

Aayeeji didi baawo man "To en njabi hakkeeki men, o don nuddina, o don goondina, o yaafata en hakkeeki men, o labbina en diga kala ko woodaa." (1 Yuhanna 1:9) Ndeen aayeeji cficfi Yuhanna wii, "Bicf6e am tokos6e am, mi winndii on cfee cfoo mbele on ngacfaa bakkaat. Kono so neddo wacfi bakkaat ... en njogii lisaa-al-Masiihu, .

Goonga, bana daraniido hakkeji men." (1 Yuhanna 2:1) Micfo yicfi nji'aa no Kerecee'en, so en njicfii yahde e yidde e yidde Iisaa, wonaa e murtugol yidde makko, so en 6eydii 6eydude bakkaat, etaade suucfde cfum e nder won e 6oornii6e wocfcfude e Alla, kono e oon sahaa en 6eydii 6eydude heen ko 6uri heewde e koye men looteede ñalnde kala mbele eden laaba, en keddo e daneeji Ndeen Alla ina addana mi naatde.

5.Yaafuya ko yeru, ko yeru potdo yeñtineede. Iisaa ina hokka en baawde yaafnaade wodbe wonbe e sara men. "Njogoree, yurmondiree, njaafondire, bana no Allah yaafiri on nder Almasiihu." (Efesu'en 4:32) Kuutorgal ngam wuurdugo ngeedam yaafuye haa yimbe feere woni anndugo yaafuye ma diga oon leggal bardugal. Yimbe yaafoobe ko yimbe yaafoobe. Alaa ko seerndi dum.

Akrostik gondo les doo ina waawi wallude ma siftorde dokkal Alla ngal Moyyere mum.

Ndokki
R-adikal
A-njubudi
C-jokkondiral
E-yeru

En njabat ndeen dokkal so en ngartii e ndeen leggal bardugal. Binndi dii ina kollita en no dum wayi. Alla wadataa en yeeñde e dow koye walla dogaade maraton. Ko o wi'i en tan, mi yidi on mbacfa hoolaare mon e Almasiihu, ngartaa e oon leggal bardugal e nder gooncfinal, ngoongcfinal wonde Iisaa, Alla e nder 6ernde, maayii e oon leggal bardugal ngam mon, nja6on ndee gooncfinal yeeso yim6e, maaya e bakkatuuji mon, mbacfcfaa e makko e nder lootgol ndiyam e oon sahaa mi, Alla, mi rokka on nguurndam kesam waclean been of Christ by the sin. Jannde moyyere kaawniinde #1251 Steve Flatt 25 feebariyee 1996

Doole yaafuya

"Worbe dido wodbe, kambe dido fof ko be bonbe, be njaltinaama e makko ngam warde be. Nde be njottii nokku biyeteedo Kodol, be mbari mo e leggal bardugal, kanko e bonbe been, gooto e makko banngede ñaamo makko, goddo oo banngede nano makko. Yeesu wiyi: 'Baaba, yaafu be, sabu be nganndaa ko be mbadata koo.' Be pecci kolte makko e fiyde kurtungu, yimbe bee ndarii ina ndaara mo, be mbiyi: "O hisnii wodbe so tawii ko kanko woni Almasiihu, cubaado oo." Konunkoobe been ngari, be njalti e makko, be mbi'i: "To a woni laamiido Yahuudu'en, hisnu hoore maada." Wonno ko binndital dow makko, ina winndaa heen: Ko dum woni... *Laamiido Yahuudu'en.* Gooto nder bonanndeejii 6e ndarnaa toon, 6uuccii mo, wi'i: "Wonaa aan woni Almasiihu? Hisnu hoore maa e min!" Kono bondo goddo oo, ñaawi mo. 'Woto hul

Alla, o wi'i, nde tawnoo ada woni e les njiimaandi ngootiri? En njuurnitee ko no haanirta nii, sabu en kebata ko golle men poti. Kono oo gorko alaa ko boni.' Ndeen o wi'i: "Iisaa, siftor am nde ngartataa e laamu maa." Iisa jaabi mo: "Micfo wi'a ma goonga, hannde a wondat e am to aljanna" (Luuka 23:32)

No yeewrudaa nokku do leggal bardugal ngal woni doo, hol e jikkuuji di burdaa waawde nanndude e mum? No yeewrudaa yeeso mabbe nii mbele won ko siftortoo ma hoore maa? Won e mon, oon jaabawol ina waawi wonde Piyeer. Ada wada haalaaji e fodoore nuundal, tan haa di njakka. Ina gasa tawa ada haba e aybinde e mette naamnaade hoore maa naamnal: Mbele Alla ina waawi yaafnaade mi sabu mi njakkude kadi? Ina gasa tawa, ada nanndi e Pilaatu. Miijo-dee e Pilaatu, konngol teenjtungol ngol ko "Fooyre" wonaa noon? O "fotnoo" yaltinde 'Biddo Alla. O "fotnoo" wadde ko foti. Ina gasa tawa nguurndam maa ina buubtoo e konngol "Fooyre." A "fotnoo" wontude Kerecee'en. A "fotde" wuurde nguurndam goondinal. A "fotde" wuurde nguurndam diine.

Ina gasa tawa ada nanndi e Mariyam. Mido sikki ina heewi Mariyam, gorko e debbo, goondindo, lolludo, goonga, sahaa e sahaa fof ina metta walla sahaa e sahaa fof ina jiiboo. Walla, ma a taw won ko nanndi e Yuhanna. Ada woni doon kadi, kono ada hulbinii, ada deyyi, ada huli. Yaasi nokkuure nde'e, goonga walaa mo anndi a woni almuudo Yeesu.

No yeewrudaa denndaangal jikkuuji taariidi leggal bardugal, hol mo njiylotodaa. E nder deen jikkuuji fof, mido wasiyoo on wonde ina woodi gooto mo kala e men wonbe e Almasihu ina waawi nanndude e mum. Ko kanko woni focus jannde men. A yidaa dum, ammaa enen Kerecee'en fuu en don nanndi bee yamoowo leggal bardugal. Hono mo, ada fawi dow leggal bardugal sara Iisaa. Hono makko, a ndaarii e goondinal, a wadii dabbaande burnde miijaade. Kadi hono makko, a he6ii ko Pool inniri "dokkal ngal siforaaka" kisndam.

Hol ko dingiral gujjo leggal bardugal ngal hollirta en? Hol ko dum hollirta en? Gede didi tan, kono ko de didi burde teenjtude de neddo waawi janngude. **Nafoore neddo nde fotaani be luggidde yidde Alla nde fotaani fotde**. Ko daartol belngol, e fannuuji keewdi ko daartol sirlu. Duubi yontaaji, daartol fenaande leggal bardugal, ko luural wonande won e yimbe, ko fayti e no neddo jabirta moyyere Alla hannde, ko fayti e no neddo wontiri Kerecee'en. Folks, dum winndaaka ngam duum. Duum fof wadi ko adii nde Kerecee'en ina ngoodi, ko adii nde Alla ina meedi sosde ekkol mum. Wadi daartol ngol wadde laawol mum les e nder daartol ko hollirde en no feewi no kala kelle godde e nder deftere nde, deen janngirde didi doole: Nafoore neddo nde fotaani fotde e luggidde yidde Alla nde fotaani.

Haalaaji jeediidi di Iisaa haali dow leggal bardugal ina ciimta nguurndam makko e golle makko fof no tabs walla hello index e nder deftere mawnde. Ada wirna ada tawa heen volume huunde caggal kala tab tokooso.

1.Nafoore neddo nde fotani .

En nji'i Yeesu don wada oon yamoowo leggal bardugal bana no o don wada yimbe nder kuugal maako fuu. Been yimbe ngalaa ballal, ina yeewa mo e goondinal. Yeru, o hollirii hono ndee doo toppitagol e moyyere ko adii nde o jippii e wadde waaju dow tulde. Matiyo ina haalana en e nder linjiila mum, 8, wonde o buucciima e fedde yimbe ina kaala, nde wonnoo ko doon e doon oon fedde sankitii no mboros yi'iri jooni lewru. Goddo wulli dow buubri mabbe, "Leper." Sikke alaa doon o woniino maslahaa neddanke hubbunde, gaañiido yahoowo, buubri buubndi, ina gasa tawa alaa junngo, ina gasa tawa alaa nofru. Mi haalan maa goonga, o alaa ko o joginoo, so wonaa duwaawu gooto cakkitiido, mo alaa ko woni e mum. Ñawdo oo yeewi, wiyi: "Jaagordo, so ada yidi, ada waawi labbinde mi."

Yeewee, oon leppi ina joginoo tigi ko gujjo leggal bardugal alaa ko joginoo so wonaa duwaawu buubdo. Mbele ada siftora ko Iisaa wadi oon ñawdo? Iisa foodi junngo mum, memi mo. O fawi juude makko e gooto e deen buubri udditiidi, yiyam. Jooni noon ada foti yi'de Piyeer e Yuhanna ina ngondi e ladde ina ndaara ina mbiya, "Oh alaa, Jaagordo, Jaagordo, woto, woto memmu mo!" Hol ko wadi o wadi dum? Mbele Iisaa waawaano sellinde ñawdo oo tawa memotaako dum? Sikke alaa o waawii. Hol ko wadi o wadde dum? O woni ko e jannginde en nafoore neddo nde fotani.

Folks, neddo ina jogii nafoore sabu ko o neddo. Jooni aduna oo soodaani duum. Aduna ina janngina en wonde eden njogii nafoore tuugnaade e no njiyruuden, ko mbaawden wadde walla ko njogiden e konte men banke. Jooni noon ada yetta deen gede ada messa de ada jogii njubbudi nafoore aduna. Alla wi'i, "Alaa, ada jogii nafoore tan sabu ada tagaa e natal am, ada seerti e Tagdo fof."

Iisaa jannginii debbo jeenoowo oo ko noon e nder Yuhanna 8. Mbele ada siftora daartol makko? O alaa daliilu mo o darii. O nanngaama e golle jinnaabe. O alaa deenoowo. En mbiyno ko o aybiido no bakkaat. Kono nde gite makko kawri e gite Iisaa, o yi'aani buu6ol e buu6ol ngol o yi'i e cfeen gite gocfcfe. O ndaari mo e buu6ol e gite makko, o hisni nguurndam makko.

Haalaaji dii ina njahra e nder linjiila, debbo Samariyanke, Zakeyus dow lekki kii e Bartimeyus wumdo. So duum bennii, fotani haawnaade en so en njiyii ko kewi e oo gorko maaydo

sara Almasiihu. Ina haawnii wonde en nganndaa ko heewi e oo gujjo, walla wonaa? En nganndaa innde makko, wuro makko, ko o wadi ngam wuurde walla ko o anndi e Iisaa. Won sikkube wonde ko o jidfo leydi mum, gooto e been yahuud en yoybe, yidbe riiwtude konu Roomnaabe e leydi ndii. Haalde goonga, mi sikkaani heen. Mi sikkaani so tawii ko goonga, sikke alaa Luuka ina haalana en. Kadi so wonaano Luuka, won daartoowo godfo won do siftornoo duum.

Alaa, mido sikki en potii habtaade ko oo gorko gondo e sara Iisaa ko fenaande tan. Ko o gujjo tan wonnoo. E goonga, so en yeewii tiidnaare ñaawoore makko, ko kanko buri bonde e bonde. O wonnoo ko bonfo aadaaji e maayde e dow leggal bardugal Roomnaabe ngam wujjude, duum tigi ko huunde tiidnde no feewi. Alaa ko haalata no foti bonanndeeji godfo di o waawi wadde. Won wiybe, "Eeh, so tawii ko o bonfo, hol ko Iisaa yidi jannginde en?"

2.Lugge gidli Alla di limtaaka

Hakillaaji men njillondiren e oon leggal bardugal e dow oon tulde nde be mbiyata "Golgota", walla nokku do yiyam dam woni doo. Nde wonnoo ko barme, nde wayi ko no balndu nii. Ko nokku do kaaye keewde njippii. Jooni noon miijo-dee wonde ada woni e jamaanu nguu e les ngoral ina ndaara dow deedoo leggal tati silsil. Ada badtoo seeda ngam yiyde yeeso mo be mbiyata bonfo oo, mo haa jooni dabbata yaafuya.

En yeewii mo dow, yeeso makko ina buubna, ina buubna, ina buubna sabu waasde haalde no foti waktuuji o woni e kasoo e kasoo. Gite makko ina njuuti, tampere ina halka kala ko ina addana mo weltaare hay dara e nguurndam makko. Omo jogii fof kono o woppii. "Njokken dum," o woni e miijaade, "Njokken tan." So o fawii e dow oon leggal bardugal, ko 6uu6ol seecfa tan heddii e 6uu6ol makko.

Kono ndeen o ndaari oo gorko mo leggal bardugal sara makko. Gorko gondo hakkunde oo, gorko mo hoore mum fawi heen nate ina winndaa heen :*Laamiido Yahuudu'en*.En nganndaa so tawii oo fenaande meedii yiyde Iisaa ko adii, ina gasa tawa o yi'ii. Ina gasa tawa o yi'ii kaawis, ina gasa tawa o yi'ii Iisaa ina yi'a mo yidaaka, ina gasa tawa o yi'ii Joomiraacfo men ina wada 6uu6ol leydi no 6uu6ol leydi nii, ina waawi tawa o nanii gooto e janngirde makko, walla, ina waawi tawa ko o anndi e Iisaa tan ko ko o ndaarata jooni koo, ko 6uu6ol leggal bardugal air e torping were whose yiyam. Kono nde o ndaari gorko gondo sara makko oo, won ko woni e oo gorko ina riiwta oo gujjo. Hol ko wadi oo gorko ina seerti? Hol ko wadi o deyyi haawniinde tawi ko heddii koo fof ina yattoo? Hol ko wadi o wullaani ngam mette no kala neddo gondo e leggal bardugal nii? Ndeen huunde haawniinde fuddii wadde.

Oo fenaande, oo gujjo fudfiima yejjiteede e hoore mum. Tiidnaare naafigaagal makko ina buubtoo seeda, buubri yiye ina yejjitee seeda, o tawata ko o waawaa ittude gite makko e oo gorko. O nanii bernde nde o nanaani e "mo anndi nde." O tawi hoore makko ina beydoo 6uu6de e Almasiihu. O nanngi hoore makko omo toppitii oo gorko. Crook calloused, ko booyi ko o faamaani hay huunde. Ina nanndi e haawnaaki, kono jikku oo ina woodi.

Tayre ina woodi. Won daande nanndunde e foghorn ina taya jolngo miijo makko. Ina ummoo e 6icfcfo 6aleejo gofcfo oo, 6icfcfo 6aleejo 6aleejo banngge goddo oo. Daande ndee ina metti ina boni. A yi'i, goddo kadi ina ndaara Iisaa. Oo bondo yeewaani Joomiraawo men e gite yurmeende e kulhuli. O woni ko e ndaarde e nder lens cracked cynicism.

Mbele wonaa huunde haawniinde no yimbe dido mbaawirta badtaade Iisaa nii, tawa ina njogii ngonkaaji gooti, tawa kadi ina njogii miijoji didi ceertudi no feewi? Mbele a meecfii haawnaade no gooto e ma66e waawirta yaltude e bernde mum timmunde ngam rewde Joomiraacfo, goddo oo tan ina jaba mo haa laaba cer, tee ngonka mabbe ina wayi no ko gootum? Mi meedaa faamde duum no feewi, kono doo ko yeru mum laabtudo. Gooto e mabbe ina felliti dabbude ko waawaa wadde e goondinal, goddo oo ina yidi tan naatde e jeewte jamaanu nguu. "So tawii ko a Almasiihu, hisnu hoore maa, Oh, nde ngondaa e maggal, hisnu min kadi!" Ko laana ka haala godda tan. Ndeen woni silki kadi.

Mido sikki so tawii oon gujjo yattoowo sikkaano tigi rigi wonde banndiiko goddo o ina naata heen. Misery does love company. Kono e oon sahaa, ko buri teskinde ina wada. Oon fenaande goddo ina wada ko luutndii dum tan. Mi anndaa no foti yim6e nani ko o haali Iisaa koo. Mido haala been wonbe e leydi, soldateebe bee, Mariyam e wodbe bee. Kono mido sikki kala nando dum ina wondi e kulol. -Mbele a hulaani Alla? gujjo oo wiya? "Nde tawnoo ada woni e les ñaawoore wootere, min njuurnitee ko no haanirta nii. Min kebata ko golle amen poti, kono oo gorko alaa ko boni. Ndeen o wi'i, "Iisaa, siftor am nde ngartataa e laamu maa." Mbele a yi'ataa soldaat oo ina ndaara dow, Mariyam ina moofta gondi ina ndaara yeeso oon gujjo? ko ngol woni go'o ko oo gorko meecfi haalde ngam hay gooto?"

Kono doo o woni, omo wada ma a taw golle burde teddude de mbinndaa e nder deftere nde hay gooto goddo araani e dadndude Alla, nde fotde yimbe fof njirlotoo, nde hay maleykaaji ina ngulla, jinneeji ummoriidi jeyngol ina njima e nder annoore sabu cikkatnoo ko kambe mbari Bii Alla. Duum yetti ko yattoore, dum yetti ko yattoore leslesre saliinde ngam daraade e innde Alla e nder duum, e nder mutal naange gonngal e nguurndam makko, o hisni kala ko ina wona nguurndam makko.

Piyeer, mo meedaa woppude mo, alaa do tawaa. Pilaatu, jom doole oo, lootii juude mum ko booyi. Jamaanu nguu wayliima, almu66e 6ee ndogi, kono 6icfcfo 6aleejo mo anndaa hay dara ina renndini e men gecfe tati cfe potcfaa anndude e googcfin'de haa bernde mon so tawii on mbeltiima e arde e Almasiihu. Hol ko potmi anndude ngam wonde Kerecee'en? Hol ko pot-mi faamde? Folks, on meedaa woppude faamde, ina tiidi. Hol to njjyloto-daa oon liggey?

Deftere Kuude Nelaabe holli misaaluuji duudfi dow be ngari haa Almasiihu e ko be paami. Kono, ko doo tan capsulated no laabiri no kala nokku mo meed-mi yiye.

1. **O ari e miijo wonde ko o softudo** .O ndaari, o wi'i: "Ada anndi mi haandi e ko kebatmi koo." O wiyaani tan ko o bakkodindo. O don wi'a, "Mi mega-sinner. Mi haandi mi fa'a dow leggal bardugal. Mi haandi mi maaya," o don yakka foofaango.
2. **O ari e miijo wonde Iisaa ina laabi no feewi** .O wi'i: "Kono oo gorko wadaay ko boni." Crook wi'i: "Mi don mari aybe. Allah walaa aybe. Mi don mari aybe, O goondini. Mi majji, ammaa kanko woni Dandoowo." Crook wi'i dow kanko e soobaajo maako ton, soobaajo maako haa bannge feere, "Min don do ngam min haandi, ammaa o haandi."
3. **Iisaa ina jogii baawde naatnude en e laamu burngu nguu nguurndam** .Oon gujjo anndi ko 6uu6ol seecfa tan heddii e nder 6uu6ol makko ngol, o anndi o maayii, o ndaari, o wi'i: "Jaagorcfo, mbele ada siftora mi so a arii e laamu maa?"

Jooni noon, Iisaa ina 6eydoo 6uu6nude hoore mum feewde e oo gujjo, mi waawaa waasde miijaade so tawii hay e nder mette makko, Iisaa dañii 6uu6ol seeda nde o nanngi oo baali majjucfo, gooto, 6uu6cfo, 6uu6cfo, 6uu6cfo 6uu6ol ina 6uu6too e nder ladde. Ndeen baali yeewi duroowo oo, wi'i: "Mbele mido waawi naatde? Mi fotaaani, kono mbele mido waawi naatde? Jaagordoo, mbele ada siftora mi so a naatii e laamu maa?" Gaynaako moYYo oo ndaari baali dii, wi'i: "Naat, hannde, ada wondi e am to Aljanna." **Nafore neddo nde fotaaani, luggidde yidde Alla nde fotaaani.**

Konngudi jimol ngol *Les Leggal Isaaciimtol* ndee jannde "E dow oon leggal bardugal Iisaa, gite am ina mbaawi sahaaji yi'de mbaadi maayndi tigi rigi, mo tampi toon ngam am; E nder bernde am 6uu6nde, e goncfi mi ja6a kaawisaaji cficfi: Kaawisaaji yidde makko teddunde e 6amtaare am" so wonaa tawa en ngonaa nafaaje e gite Alla kisnoowo oo. Jannde Moyyere Kaawningol

1252 Sitef Flatt ñalnde 3 marse hitaande 1996

Konngudi cuusal e nuundal

Winndoobe defte linjiila nayi, Maatiyu, Marku, Luka, e Yuhanna, hokki en limngal wolde nde Yeesu wolwi nde o donno yama dow leggal bardugal – wolde joweedidi fuu. Tatabo oo ma a taw ko dingiral burngal mettude e burngal teddude e dingiral ngal njogiden gila e Kalvari. Ko cfuum woni dingiral nde Iisaa ndaari yumma mum, o wi'i "Debbo, ndaar gicfcfo maa", caggal mum o wi'i Yuhanna almuudo gicfcfo oo, "ndaar yumma maa." Ko dum dingiral belngal, mettungal, wellitaare e nuundal.

"Nde soldateebe bee piyi Iisaa e leggal bardugal, be yetti comci makko, be pecci di e pecce nay, gooto e mabbe fof heddotoo heen feccere, heddii comci les dii. Ngal comci ina nɔŋɔdi, ina nɔŋɔdi gila dow haa les. 'Be mbi'i hakkunde mabbe 'Taa buubnu dum.' Dum wadi ngam ko wi'i nder deftere nde'e timmina: "Be fecci kolte am, be mbari limse am." Ko cfuum woni ko sojaa6e 6ee mbacfi sara leggal bardugal Iisaa, ina darii yumma mum, Mariyam debbo Klopas, e Mariyam Magadala. Gila ndeen, almuudo oo naatni mo e galle mum." (Yuuhanna 19:23-27) .

Wonno soldateebe nayo be mbari Iisaa leggal bardugal be pecci comci makko e pecce nay ceertude. Kono ngam wallude en faamde mbaadi ko woni e dow mum koo, ngarten seeda e daartol, yeewen yoga e aadaaji yahuud en e boornaade comci kam e yoga e aadaaji Roomnaabe taariibe leggal bardugal.

Gorko Yahuuda ina heewi boornaade comci joy. O joginoo ko adii fof ko wutte hoore, ina waawi wonde turba walla won e mbaydi mbaylaandi. A yi'i fotooji nder teleeeji ma ko adii dow no yimbe Fuunaange baawo e Fudnaange cakaari boornotoo ngam hadugo limce mabbe wurtugo yeeso mabbe e nokkuure mabbe. Ko dum mbaydi hoore aada, ndi boornotonoo ko ina wona teeminande.

Kono gorko yahuud oo ina jogori boornaade won e pade, ko heewi ko pade baleeje. Kosam tatabam ko mbaydi juutndi, heewi wonde ko buubri dow, sahaa e sahaa fof ina udditoo haa laaba walla ina buubtoo les banngeeji dii. Nde fawii les ko ina badii koyde, nde woni ko e comci buubdi.

Nayabal ngal ko wuttudu makko walla wuttulo makko no mbiyruuden dum nii. Ko 6uu6ol gocfngol, walla sahaa e sahaa fof ko 6uu6ol 6uu6ol ngol o huutortoo ngam ha6de e 6anndu makko. Duum hadatnoo comci juutdi, buubdi dii fudde tan, tee ina addana di buubde. E joofnirde gorko Yahuuda gooto boornii ko wutte les. E nder haala Iisaa, ko 6uu6ol ngol wacfaa e 6uu6ol gootol 6uu6ngol gila dow haa les.

Aada, oon boornanteeri ko yumma wadata, rokka biyiiko nde o hebi duubi, nde o naati e mawngu makko. Ko buri heewde, ko duum tigi woni ko Mariyam wadiri Iisaa. Jooni noon ciftoren sabu maa dum artu e yeewtere e nder dumunna gooto tan.

Roomnaabe kadi ina njoginoo won e aadaaji ko fayti e leggal bardugal. Wonno ko soldateebe Roomnaabe njoyo, sahaa fof ina njogii golle leggal bardugal. Nayi ndokkaama golle ngam riiwtude tigi rigi yiye dee e jolnude leggal bardugal ngal e nder mbaydi. Kono caggal nde leggal bardugal ngal woni e darnde mum e darnde mum tiidnde, be mbaadi sifaa garde gondo e njoral nay. So tawii won sifaa kulhuli, ndeen ko kamve ngoni toon ngam reende 6icfco 6aleejo oo no o woniri e dow leggal bardugal ngam maayde maayde mettunde.

Sosiyatee gardinoodo nayi keddiidi dii ko hooreejo sooje. Ko kanko woni dowoowo leggal bardugal. Ina jeyaa e nafooje garooje e soldateebe nayo bee, ko be mbaawi feccude kala ko bidde oo waawi boornaade ñalnde heen. Ko cfuum 6e mbacfnoo e comci Iisaa nde o 6uuccii cfoon 6uu6ol e 6uu6ol. Be ngoni ko e juulde ngam comci makko.

Cadeele dee ko Iisaa ina gasa tawa ina joginoo comci joy kono ko soldateebe nayo tan. Hooreejo teemedere oo ina wayi no naataani e ndeedoo golle. Ko dum wadi gooto yetti wuttulo, gooto yetti pade mum, gooto yetti wuttulo mum, gooto yetti wuttulo mum. Kono hol keboowo comci joyabi dii, comci les dii? Hol no be pellirta? Yuhanna ina haalana en ngam subaade hol gooto e nayi dii hebata oon limce leslese tawa ko e werlaade walla e fiyde dum. Eden mbaawi wiye ebe mberloo diidi ngam yeewde hol e mabbe tigi rigi jogordo hebde les. Sikke alaa be nganndaano kono Yuhanna ina haalana en, ebe ngondi e timminde annabaagal Daawuuda winndaangal e Jabuura 22:18.

So tawii noon, e oon sifaa background e nokku, anndude aadaaji no wor6e yahuud en 6oornirta e anndude huunde e aadaaji soldatee6e Roomnaabe nde 6e 6amtata 6amtaare ma66e, ngarten jooni e dingiral hee, yeewen so tawii ina wadi faayiida seeda.

Won wodbe tawtoranoobe e leggal bardugal ko wonaa soldateebe leggal bardugal e jamaanu jeeroowo ina ngulla ina yattoo mo. Ko famdi fof gooto e almubbe makko woppube mo bee artii. Yuhanna ina wondi e Mariyam e ko famdi fof rewbe tato wodbe. Ina hasii tawa won ko hulbinii seeda e been rewbe nayo wonbe doon e sara leggal bardugal e Iisaa. Ndeke noon, so neddo ina hiisee wonde ko o bondo, mo laamu Roomnaabe yi'ata ina foti warde dum, ina addana mo wonde neddo mo nganndu-daa a yidaa won'de e sara mum ngam hulde hoto huunde hebtaade ma. Ndeke noon, mbele wonaa duum addani almubbe wodbe bee fof dogde? Hay caggal nde Iisaa ummii, naati asamaan, nulaabe bee fof kawri to Toownde

Suudu nder Urusaliima ina hula hay yaltude ngam hulde wonde ma a taw ko noon kadi ina waawi wafde e mabbe?

Kono doo bee rewbe ngonnoo doon ko e yidde e dewal mabbe e Iisaa-al-Masiihu, e goonga be ngoppaani no feewi e bonannde potnde arde. Hol been rewbe tato wofde? Gooto nder mabbe wo Mariyam, debbo Kulopas. Jooni noon en ngalaa miiho hol mo o wonnoo so wonaa ko o debbo Klopas. En ngalaa humpito ngodngo e makko, kono ko o gooto e yidde Iisaa.

Debbo goddo ina wiyee e wiyde Matiyo, yumma bibbe Zebede, Yaakubu e Yuhanna; e wiyde Mark Salome e e wiyde Yuhanna mihi mum debbo yumma Iisaa. Nii woni, Yaakubu e Yuhanna ko taaniraabe Iisaa adanbe. Mbele ada siftora huunde e Salome, huunde nde o wadi ko adii e nder golle Iisaa? Ko kanko woni oon gardo to Iisaa, wiyi mo: "Joom am, so a dartiima laamu maa, mido yidi a rokka bibbe am Yaakuuba e Yuhanna jappeere laamu, gooto e junngo maa naamo, gooto e junngo nano maa." Jaabawol Iisaa ko beydagol gilli sabu oon sifaa 6amtaare 6amtaare wonaa no laamu nguu foti wonde. Ko goonga noon, Salome alaa ko anndi e cadeele de o jogori arde e coggu ngu almuube makko njogori yobde e nalngu garoowo.

Debbo tatabo oo, ko Mariyam mo Magadala, debbo mo Iisaa riiwi jinneeji bondi e mum. O weliima no feewi e ko Iisaa wadi koo, haa o waawaa yejjiteede dum. O faamaani no feewi wonde ina woodi kulhuli e leggal bardugal. O yidi Joomiraawo maako, o waawataa o majjina yettoore maako ngam ko Yeesu wadi mo. So, o woni doon e koyngal leggal bardugal.

Kono ndeen ina woodi debbo gooto goddo inniraado, e goonga ko kanko inniraa ko adii hay so tawii en njeewtidii e makko cakkitiido. Ko yumma makko Mariyam. Hay so Mariyam ina wonnoo doon gila ko booyi, o...**lati** naatnaa e men e jokkondirde e les njiimaandi ndi njangu-den ko juuti tan. Yeew kadi binndol ngol, njiyataa caggal nde limce les dee cifaa; ko e oon sahaa nde 6oornungal makko ina beydoo 6oornaade ngam oon Iisaa haalda e yumma mum. Ina wayi no nde soldateebe bee memi oon limce, be memi huunde nde badtiima no feewi, nde yidi bernde makko kam e bernde yumma makko sabu ko buri heewde e ko o wadiri Iisaa ndeen limce. Haawnaaki ndeen nde 6e beydotoo beydude oon 6oggi les, o ruttoo o haalda e yumma makko gicfcfo.

Ina gasa tawa Mariyam waawaano faamde ko woni e oon sahaa koo fof. Mi sikkaani so omo wonnoo. Kono o waawii yidde mo; caggal fof, ko oon woni biyiiko—ko oon woni biyiiko gadano. Mbele won ko wayi no gilli yumma e aduna fof? Mi sikkaani so ina woodi. Mbele ada waawi miijaade ko Mariyam foti jogaade

wonnoo ko e Geydude no o darii cfoon e koyngal leggal bardugal, omo yi'a 6icfcfo makko, 6icfcfo makko gadano ina 6uu6too, ina maaya, ina 6uu6a, ina tampina, ina 6uu6too e kala fooftere? Ko kanko woni mo Ruuhu Ceniicfo jibini mo maleykaajo oo wi'i ina wiyee 6ii Alla. A sikkatno hay gooto yidaa daraade ina ndaara duum, kono ko yumma makko kadi ko biyiiko. O fotnoo ko wonde doon, ko huunde burnde nafoore e aduna hee, ko o woni doon no mettiri nii. Iisaa ina waawi wonde bondo e gite sariya, Iisaa ko biyiiko haa jooni.

Miijo-dee ko Mariyam yi'i koo fof, ko o nani koo fof, ko o yi'i fof haa jooni. Nde Iisaa hebi balde jeetati tan, ada siftora nde kanko e Yuusuf be njahri bidfo Iisaa haa suudu dewal? Be njahratnoo ko darnude mo, waktu taygol makko yontii. Be njahdi e makko haa suudu dewal to Simeyon, gorko mawdo jom hakkille, mo Ruuhu Ceniido fodani mo, o wi'i "Simeyon, a maayataa haa a yi'a Almasiihu." Nde o yi'i Yeesu, Simeyon anndi fodoore man timmi. Ko Bii Alla wonnoo. "Ndeen Simeyon barkini be, o wi'i Mariyam, yumma maako: 'Biingel ngel don mari haaje waddugo yimbe duudbe nder Isra'iila, o laatoto maande nde yimbe duudbe don yama, ngam miijooji berde duudbe don peeña. Kaafaawi don yakka bernde ma boo.'" (Lukka 2:34-3)

Mbele ada sikki Mariyam ina joginoo miijo ko Simeyon haalnoo nde Iisaa hebi balde jeetati, nde o wiyi dum, "Kaafahi ina buubna bernde maa kadi?" Mi sikkaani so ina tiidi. Kono o wuuri ko ngam yiyde kulol makko burngol bonde ina wada. O wuuri haa o yi'i biyiiko, gardo rokkude nguurndam mum ngam yimbe fof, ina jogii kaafaahi ina taya bannge mum. Mariyam wuuri haa yi'i nyalawma nde be ndarni yiye e juude makko. O wuuri haa o yi'i ñalawma mo be mberli oon kudol yiye e dow wuttudu makko. O wuuri haa o yi'i ñalawma mo o foofi. Mariyam ina sokli no feewi ngam dooftaade yidde Alla, walla wonaa? Miijo-dee denndaangal gede ceertude de potnoo dogde e hakkille makko nde o darii doon e koyde leggal bardugal, omo ndaara Iisaa ina maaya. Jooni noon, yontii nde peeje Alla timmude dee mbadata ngam biyiiko gadano oo. Iisa laatoto martiri o maaya ngam hakkeoji duniyaaru fuu.

Tesko-den huunde wodnde e Mariyam. Ina weebi waasde dum. Ina winndaa heen Mariyam ina darinoo doon. O darii. O fadaani, o fadaani. Yaasi o woniino haa jooni oon debbo caliido mo hawri e salminaango maleyka oo ko ina wona duubi capande tati ko adii duum. O wi'i oon maleyka, "Ndaa, ko mi maccudo Joomiraawo, yoo dum wad am no mbi'rudaa nii," Mariyam ina hollira haa jooni oon sifaa sembe. Nii woni e oo ñalawma o naati e cadeele mawde biyiiko, o yari kosam dam haa les buubri buubri.

Ina gasa tawa ko 6uu6ol wonande 6een yim6e fof nan6e Iisaa ina wulla, "Alla am, Alla am, hol ko wacfi a woppii kam?" Hol ko foti wonde 6uu6ol mettungol; kono nde 6eydaani 6ernde hay gooto no 6ernde Mariyam nii. O darii doon omo hedoo duum. Miijo meecfaa hollirde hoore mum e mbaadi 6urndi meemde ko nji'cfen e nguurndam Mariyam. Kono hay e nder mette makko mettude dee fof, hol mo o woni e mum? O don yama yumma maako, naa non? Nde o yi'i mo don dari bee Yuhanna haa sera maako, o wi'i daada maako: "Debbo gidaado," bana no laamiido Yaakubu wi'i: "Laa'o biddo ma, do'o biddo ma." Jooni noon, ko cfuum woni no Iisaa wiyri mo e Yuhanna, wonde Yuhanna ina jogori 6etde jooni 6amtaare Mariyam. Nguurndam Iisaa e dow leydi ina jogori timmude, ina haani won toppitiido mo. Hay so omo tiidi, omo jogori haajuuji ballal. Yuhanna ko mo Iisaa hooli ngam rokkude oon ballal.

Ina gasa tawa ina wayi no ko huunde haawniinde seeda, kono alaa doon hay gooto e galle makko badiido ngam wallude. Hol ko wadi Iisaa ina foti rokkude Yuhanna oon golle? Ina wayi no, Yuusuf, gorko makko, maayii. En nganndaa dum no feewi, kono en ngalaa heen hay huunde e innde Yuusuf caggal nde Iisaa hebi duubi 12. So duum bennii, ina gasa tawa Mariyam ko debbo jom suudu. Iisa waawataa noddugo hay gooto nder banndiraabe maako ngam wara tokka daada maako ngam koo ngam o nuddini mo, Yuhanna wi'i en walaa banndiraabe maako nuddini haa jooni dow o woni Almasiihu. Ina wayi no hay gooto e mabbe alaa do haadi, be booyii yahde. Ina gasa tawa be meedaa hay yahde toon hay seeda. So, o ndaari John, sehil makko gicfcfo, o wi'i: "John, toppito oo debbo, ko kanko woni yumma maa."

Deftere nde wi'i en almubbe fuu njippini Yeesu. Kono Yuhanna ina woni e leggal bardugal, ina darii e koyde leggal bardugal. Hol ganndudo do 11 keddiidi dii walla 10 keddiidi dii ngonnoo? Yahuuda wari hoore mum, 10 heddiibe bee ina cuudii won do, kono Yuhanna ina woni doon tigi, koolaado Iisaa. Iisaa ina anndi omo waawi hoolaade Yuhanna. So Yuhanna dariima sara Mariyam, yumma Iisaa, Iisaa wiyi Yuhanna, "Yuuhanna, mido anndi mido waawi hoolaade ma. Ada jogii hoolaare e am, kadi ada jogoo hoolaare e yumma am no ngonirdaa e am nii. Mido yidi a toppito mo." Ko dum wonnoo mbelnaari John. Dum firti ko buri rokkude mo suudu dow hoore makko tan; dum firti ko yettude kuugal e makko. Laabi ragare di Mariyam wi'ata nder Alkawal Kesal woni nder deftere Kuude Nelaabe nde o woni haa yeeso alkawalji wobbe don dabbita dokkal Ruuhu Ceniido, ammaa Bibel wi'i en o donno ton bee Yuhanna. So duum bennii, Yuhanna ina wuuri e hoolaare nde Iisaa wadnoo e makko.

Ko daartol doole; ko feccere tan e daartol ngol, ko dum tan woni gooto e konngudi jeedidi dii. Woodi jawdi duudndi nder limngal maayde Yeesu Almasiihu. Kono etoden wadde applikationji tati juutdi e duum:

1. **Moyyere ina yaaji e been be nakkiraaka** .So tawii won huunde wootere e nguurndam Yuhanna nde o yidnoo hootde, o waawa ustude e momtude, ko ndeen woni nde kanko ne, hono no heddiibe bee fof nii, o woppi Iisaa, kono o waawaa momtude duum.

Mbele a weltaaki nde John wadi oon majjere, Joomiraawo wi'aani "Okay John, a wadii fijirde maa, kono a bonnii, joodo tan. A yaltii." Moyyere makko ina heewi e Yuhanna kadi o ja6i Yuhanna o artiri dum haa o rokki mo ndee doo darnde barkinnde ngam toppitaade yumma makko. Folks, to a don yama—naa to a don yama, amma to a don yama nden en fuu en don mari haaje e en fuu en don wada — wartu haa Yeesu bana Yuhanna wadi ngam Joomiraawo men woni Joomiraawo mo don mari neddaaku, mo jabata en baawo nden o wartira en.

2. **Ndiyam buri yiyam teddude** .Jooni en fof en nanii oon konngol booyngol: "Yiyam buri ndiyam buubde," E nder Iisaa "Ndiyam buri yiyam buubde." Reference mo njidmi wadde ko e ndiyam lootgol neddo ina jokkondiri e yiyam Iisaa-al-Masiihu. So en njabii bakkatuuji men, en kollitii goondinal men e Iisaa-al-Masiihu, en mberlaama e lootgol ndiyam ngam yaafuya bakkatuuji men, en ngummiima, en ngummiima, en njaltii e oon ndiyam nguurndam kesam, tagoore. En ngontii Kerecee'en. En laati banndiraabe hakkunde men e Joomiraawo Yeesu Almasiihu. Jokkondiral kesal ina sosee nde njibinaden e nder ndiyam e nder jokkondiral burngal teddude e doole burngal hay jokkondiral yiyam men. Enen lootaabe e yiyam Iisaa-al-Masiihu e nder ndiyam lootgol eden nganndi ko heewi, ndiyam buri yiyam buubde.

3. **Hoto meef burde noddaango ngam teddinde jibnaabe men** .Pol winndi "Bibbe, downtane saaro'en mon nder innde Joomiraawo, ngam dum goongaa: Teddinee baaba mon e daada mon, dum umroore arandeere bee fodoore, ngam on heban jam, on keba nguurdam juutdam dow duniyaaru." (Efesu'en 6:1-3) Yeesu, haa nder wakkati maayde maako, hokki teddungal e teddineego yumma maako gidaado beldo. Ko waawi heen wonde fof e ngonkaaji men, walla ko di mbaawi wonde e jibnaabe men, en meedaa mawnude, en meedaa softude kadi en meedaa burde noddaango ngam teddinde baaba men e yumma men. Iisaa, hay e nder maayde mum, ina hollira oon goonga tigi. Jannde moyyere kaawniinde #1253 Steve Flatt 10 mars 1996

Waktu burdo nibbidde

Nguurndam am fof mi nanii wonde maayde Almasiihu ko huunde mawnde e nder daartol fof. Binndi ina kollita dum, walla alaa? Pol wi'i, "Mi wocday mawniinde huunde fuu so wonaa leggal bardugal Joomiraawo am."

Iisaa-al-Masiihu" (Galatiyankoobe 6:14) e "Ngam haala leggal bardugal ko majjere wonande majju6e, kono wonande hisnoobe, ko doole Alla tigi rigi." (1 Korintu'en 1:18)

Min njimata ko heewi e jimɗi beldi ko fayti e leggal bardugal.

Kadi mido yidi oon leggal booyngal do burɗo yideede e burɗo moyyude
Ngam aduna bakkodinbe majjube waraa

So mi teddinii leggal booyngal rugged

Haa koppi am cakkitii mi lelni; Mi
nannga leggal booyngal buubngal, Mi
wayla ngal ñalnde heen e kudol

Jimol godngol wiya, "Alaa ko woni e junngo am mi addi, tan ko e leggal bardugal maa mi jokki." Ndeen leggal booyngal buubngal ina darii e dow tulde ina wiyee "Kalvari", nokku ganndiraado buubri maayde haa ina jogii innde wodnde. Be inndiri dum Golgota, nokkuure hoore hoore.

Caggal ñaawoore fenaande, yeeso mawɗo almudbe Yahuuda en, Iisaa jolnaa yeeso guwerneer Roomnaajo kulɗo, ina wiyee Pontiyus Pilaatu. E nder kulol e diwngol o woppi golle makko, o rokki gorko oo ngam leggal bardugal, omo loota juude makko e haala kaa fof. Fiyaado, fiyaado, Iisaa yetti oon tulde, omo boornii wutte daneejo, omo boornii wutte daneejo, omo boornii wutte daneejo, omo boornii wutte daneejo. Ko ñalnde alet 9bo subaka, be ndartini mo e oon leggal bardugal. Waktuuji tati o nani 6uu6ol e 6uu6ol jamaanu les. "Laamiido Yahuudu'en, Ha! O hisni wobbe, o waawataa hisngol hoore maako. To a bii Allah nden jippa dow leggal bardugal."

Caggal nde jamma ari, huunde haawniinde fuddii waɗde. Nibbere eerie nde yaawi waylude wonti nibbere buubnde, yaaji e dow asamaan. Ko wayi no neddo udditi damal, buubni fitirla kaa, wiya "ada majja fitirla aduna." Nibbere ndee tiidi fotde waktuuji tati, silsil kulbiniingol ina yaaji e tufnde ndee fof. "E waktu jeegom" (dum woni kikiide) "nibbere ari e leydi ndii fof haa waktu jeenay" (dum woni 15:00) "E waktu jeenay Iisaa wulli e daande mawnde, 'Eloi, Eloi, lama sabachthani?'—dum firti ko ada jogii 'Marken my God, my God.' (15:33)

Mido yi'a ina weli wonde konngol "wulli" e demngal Gerek ina waawi firteede, "wulli." Ko konngol gootol huutorteno e ñonɗi liddi. O wulli nde gila e leggal bardugal, "Eloi, Eloi..." Ko heewi e mabbe paamataa ko o haali koo. Aaye gondo caggal oo wiya, "Ko wadi o noddirta Iliyaasa." Alaa, o wadaani

wi'i, Eli, Eli, o wi'i, "Eloi, Eloi" (Alla am, Allah am) "lama sabaktani" (ko wadi a acci yam?)"

E nder haalaaji jeedidi di Iisaa haali e leggal bardugal, ko dum buri teenjtude. Ko heddi koo fof ko o haali ada fotnoo sikkude ko o haali, walla alaa? Kono so tawii ada anndi nguurndam Iisaa, ada waawi sikkude omo wiya, "Baaba, yaafo be, sabu be nganndaa ko be mbadata." Duum hulbinaaki ma so o ndaarii 6icfcfo 6aleejo 6aleejo, o wi'a, "Hannde, sabu gooncfinal maa, ada wondi e am e nder aljanna." Te sikke alaa, haawnaaki en so o ndaarii yumma makko, o holliri Yuhanna, o wi'i: "Ndaar 6icfcfo maa, 6icfcfo maa, ndaar yumma maa." Deen gede fof maa ummo e hunuko Iisaa.

Kono dumdoos ina seerti. Hannde doon, ina ndaara les ebboobe makko. Sikke alaa, ko magnanim, sikke alaa ko yurmeende. Dum ko woyde, woyde buubnde. "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppira mi?" To koyngal leggal bardugal be paamataa dum, kadi yimbe heewbe paamataa dum haa hannde. Hol ko o haalnoo?

1. Wullaango mette . Mbele ada anndi ko oon nibbere buubnde e nder leydi hee fotde waktuuji tati woni?

E nder binndol, nibbere ko maande bonannde sahaa kala. "Annoore warii nder duniyaaru, ammaa yimbe yidi nibbere ngam annoora ngam kuude mabbe kallude." (Yuuhanna 3:19) Laamu Seytaane ina wiyee laamu nivre. (Koloosi'en 1:13) E ko seerndi dum nder defte duudde, jayngol don holla bee woodugo e teddungal Allah. Waasde annoore e oon ñalawma ina hollita waasde Alla. No Alla, baaba oo, 6uucciri 6ernde mum nii, ina wayi no o noddirta hakkillaaji aduna oo fof e huunde nde o waawaano daraade ngam ndaarde hoore makko.

Ada anndi en njuurnitiima e wullaango ummoraade e Iisaa, kono mido heewi naamnaade ko woni e bernde baaba oo nde nibbere ndee yaaji, wullaango ngoo ina yahra yeeso, o nani konngol ngol, "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppa mi?" Ko wullaango mettungo hulbiniingo.

2. Wullaango ceergal . Njokken haa les bernde maggal. Hol ko Iisaa yidi wiyde? "Alla am, Alla am, ko wadi ada woppira kam?" Dum winndaa ko e Jabuura 22:1. Won anndube mbiyi, "Yaa Alla ina wonnoo doon, Iisaa ina hebbina tan annabaagal e yettude binndi." Alaa, ko buri dum heewde.

Ina haawnii wonde gollal kuutorteengal toon ngal ko gootum e gollal ngal Pool huutorii e nder 2 Timote 4:10 nde o winndi ko fayti e gonnoodo sehil makko ina wiyee Demas. "Demas acci yam ngam o yidi duniyaaru ndu'u masin." Konngol ngol firti ko "accude." Firti ko yaltude, dogde. Iisaa wulli, "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppi mi?" Ko wadi ada dogga mi? Ko wadi ada acci mi doo? Ko ngol woni go'o e nder nguurndam haa abada, ko buri miijaade ko...

ada waawi faamde wadii. Baaba e Bid'oo e Ruuhu Ceniido, Alla gooto duumotoodo, peccii. Laamdo oo ina seerti e ko Iisaa seerti e Baaba. Dum meedaa wadde, dum meedaa wadde kadi.

Hol ko wadi Alla ina woppa Iisaa kala sahaa, haa teenji noon jooni e kala sahaa? Hol ko Iisaa wadi ko boni? Jaabawol ngol ko: Alaa. Hay huunde hay dara. A yiyii wonaa ko o wadi koo boni. Ko ko o jabi wadde ngam tooñanngeeji men. Gooto e aayeeji mawcfi ngam faamninde ngool wullaango e nder deftere "O 6amti bakkatuuji men e bernde makko dow lekki, mbele en maaya e bakkatuuji, en nguura e peewal; e gaañiibe makko on cellii." Yeewee do feccere adannde e aaye o wiyi, "Kaŋko e hoore makko o nawdi bakkatuuji men e banndu makko e dow lekki hee." (1 Piyeer 2:24) A yi'i dum to hakkeeki neddaaku fuu hawti nder limngal gootal mawngal, buubngal, buubngal, buubngal, ngal don yakka dow Yeesu Almasiihu wakkati o donno donno donno dow leggal bardugal. E mbaadi ndi en mbaawaa hay wadde ko en paami, bakkatuuji aduna dii fof mbaadaa e dow leggal bardugal Iisaa. "Alla wadi mo alaa bakkaat, ko bakkaat." (2 Korintu'en 5:21)

"Njobdi bakkaat ko maayde." (Roomnaabe 6:23) Konngol "maayde" e demngal Gerek firtaani timminde, firtaani tan ko seertude. Ko dum wadi eden kuutoroo dum e nder limlebbi keewdi ceertudi. So neddo maayii e banndu be ngoppataa tan walla be ngoppataa woodde no ruuhu mabbe seertiri e laylaytol mabbe leydi. Ko duum tan woni maayde, ko seertude tan. Maayde nde kaalden e Roma 6:23 ko yobde bakkatuuji men, wonaa maayde banndu kadi wonaa maayde banndu, seerndude ruuhu e banndu; ko seertude e Alla. Ko dum hulbinii, ko dum duumii.

Siftor tinndol bid'oo majjudo oo? Nde oon bid'oo majjudo woni e nder luggidnde bakkaat mum, hol to o woni? O seerti e baaba oo, walla wonaa? O woni ko e leydi ngodndi, omo hodi e bakkaat makko. Nde suka oo warti galle, baaba mum yeewi bid'oo mum, wi'i: "Oo miñi maa maayii, kono o wuuri." Hol ko o yidi wiyde o maayi? O maayaani. Eey, ko kanko wonnoo. O seerti e gilli baaba oo, oon baaba ina foti wonde sahaa e sahaa fof so tawii o meecfaa warde galle. Bid'oo Alla mo mbiyaten Iisaa oo seerndaani e Baaba mum wonaa e bakkaat mum, sabu o alaa heen, kono ko sabu o jibini ko men fof.

Firo burngo moyyude e natal burngal moyyude e leggal bardugal, e teenji noon e ndeedoo wullaango: "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppa mi?" Lewru 16. Nde tawnoo Alkawal Kesal ko jannginoowo ngam wallude en faamde ko hesdi, Lewru 16 ina foti wallude en faamde ndee wullaango ummoraade e leggal bardugal. Won sadakuuji tati di Isra'iila'en mbaadata di ngaari didi e nagge. Ko adii fof, nagge ngee ina sakka ngam bakkatuuji Haaruuna mbele ina waawa duwaade yimbe bee. Ndeen ngaari sakkaama ngam hakkeeki yimbe. Ngaari didabiri, daaba tatabo, addaa yeeso...

yimbe. "To Haaruuna timmini wadugo juulde ngam nokkuure ceniinde, laymaare kawtal e hirsirde, o waddan ngaari nguurndi. O fa'a juude maako didi dow hoore ngaari nguurndi, o jaba dow maajum hakkeji e murtugo Isra'iila'en fuu—O shaput them thehead the—an." ngaari ndii ina yaha e nder jeereende e nder toppitagol neddo todfaado ngam golle dee. (Liwle Lewru 16:20-22)

Jooni noon ada heba natal ngal? Ngaari ngaddanee, Haaruuna yetta juude mum, wafta dum e hoore ngaari ndii. O wi'a, "Bakkaatuuji amen fof min mbadti dum ko e hoore ngaari ndii." Nafoore fof, jinnaabe fof, fenaande fof, gujjo fof, fenaande fof, ñawannde fof e kala bakkaat goddo, ko maandeeji mbadaa e ngaari ndii. Ndeen ngaari noon, ko gorko ardotoo dum haa nde wodditoo e nder jeereende nde, nde waawataa hebde laawol hootde to hodorde ndee kadi. Oo gorko ina yetta pade mum walla pade mum, ina fija oon ngaari, ina wiya, "Yaltu doo, yah, majja." Mbele ada anndi en kebii konngol men Engele, "scapegoat" e oon doon tonngoode tigi? Wadde aybinde fof, bakkatuuji dii fof e dow tatabo? Duum noon ina wayi no ko aada majjere. Hol ko wadi be mbadata noon?" Duubi 1 500, Israayiilnaabe dooftii ndeen yamiroore. Be neldi oon mboddi e nder jeereende ngam hollirde majjugol bakkaat.

Waktuuji jeegom juutdi Iisaa ina fawi e dow leggal bardugal, ina gasa tawa ina nanndi e duubi ujunnaaje jeegom. Hono ngaari so heddi tan e nder jeere, o heddi tan. O wulli "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppi mi?"

3.Wullaango lomto. "O Gami bakkatuuji men e banndu makko dow lekki, mbele en maaya e bakkatuuji, en nguura e peewal. E gaañiibe makko on cellii." (1 Piyeer 2:24). "E gaañande makko a selli." "Alla wadi mo walaa hakke, o laato hakke ngam men, ngam en laato goongaaku Allah nder maako." (2 Korintiyankoobe 5:21) Yeewee lomto ngoo?

Ko huunde nde alaa do haadi. Won no Alla yettiri be ngalaa bakkaat, seniibe, be ngalaa fenaande e laabbe o wadi mo no buubri nii e won no nde ngarmi e newaare, dooftaare e goondinal e Almasiihu Alla ina rokka mi ñardugol, laabal, e moyyere Iisaa-al-Masiihu. Ko cfuum woni miijo 6urngo doole, 6urngo goongcfineede e 6urngo faamde ngo necfcfo waawi muñde, peewal Iisaa ina 6eydoo 6eydaade e necfcfo bakkodincfo. "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppa mi" Ina waawi siforeede wullaango lomto.

So tawiino Iisaa ñaagaaki, so tawiino huunde fof ina yahdi e mbaydi tagoore, ko duum woni wullaango ngo miin e maa min mbadata e maayde amen e nder kewuuji Ñaawoore. "Am

Alla, Alla am, hol ko wadi ada woppira mi?" Kono Iisaa haali deen doo konngudi mbele mi waasa, mbele ada waasa.

Ina gasa tawa on nanii daartol ngol ko adii walla tawa on njiyii gorko oo e dow...*Hannde Kollit* ko ina wona duubi jeetati jooni. Kono ina gasa tawa ko miin buri laabtude e nate dee miijo wullaango lomto. Subaka law gooto mi yiyii gorko gooto ina wiyee Francesca Geraszchnevik yeewtidii e am subaka law e...*Hannde Kollit*. Be yeewtidi e makko sabu ko o wuurdo e Auschwitz, kasoo kulbiniido, gondo e hakkunde warngooji dii. Kono Geraszchnevik ina joginoo daartol teentungol sabu o haali ko fayti e sahaa e hitaande 1941 nde wonnoo dogdu e lewru sulyee to Auschwitz. Kadi kala nde dum wadi, komandaajo oon nokku ina wada noon. Ngam hadude dogoobe yeeso, o mooftata ko denndaangal nanngaabe e denndaangal nanngaabe bee, o yalta e nder galle hee, be yetta inde 10 e dow ranndo. Kadi diin 10 mbadetee ko e buubri udditiindi, ndi buubnee. Kadi be ngoppa doon haa be maaya e heege walla be buubtoo ndiyam. Kadi gooto fof ina ndaara be ina maaya ñalnde kala. Be puddii noddirdede inde sappo dee, innde sappobere nde be noddira ndee ko innde Francesca Geraszchnevik. Geraszchnevik wiyi "mi yani e koppi am, mi fuddii woyde mi waawaano habtaade. Mido ñaagii." Mb'i mi, "Micfo jogii debbo, micfo jogii 6i66e, 6uu6ol, 6uu6ol, woto mbacf am cfuum." E doon e doon, gorko gooto ina wiyee Maximilian Cole, ummii e nokku mo alaa do haadi. Cole wonaano hay yahuud. O woni ko e oon nokku coktirgal ko o yurmeende. Cole ariino e lewru feebariyee '41, dum ko e lewru sulyee, tee ko adii fof o dañii innde « Maleyka Auschwitz », sabu omo renndini nguura makko, omo toppitii ñawbe, omo etoo hirjinde doolnube. O haali, o wi'i: "Komandant, mbele mido waawi haalde konngol?" Ina teskaa wonde o fiyraaka e nokku hee. Kono sabu dalillaaji di en meedaa anndude, komandaajo oo yeewi Cole, wiyi, "Eey, ada waawi." O wi'i, "Mi waawan hoosugo nokkure maako? Mi mawni - a hebataa kuugal duudgal diga am." Eeh, hakkille Nazi yetti e duum, jabi dum. Kadi Maximilian Cole werlaa e oon buubri e nayi keddiidi dii. Yontereji jeegom caggal duum ñalnde 14 ut, ko kanko tan heddii e wuurde. Nattii daccude mo maayde e heege, be njuppini mo fenol, o maayi.

Mi anndaa so Geraszchnevik ina wuuri haa jooni, kono o wuuri ko no duubi jeetati jooni nii. E nde be yeewtidi e makko, ko o haali ko, "Mi hebaani fartaŋŋe haalde mo konngol gootol, kono mi yeewii e gite makko nde be njahdi e makko. E o anndi no njettortoo-mi. Kala ñalnde 14 lewru nduu, Geraszchnevik ina hoota Auschwitz ngam siftorde. E nder plaques makko caggal leydi e kala ñalngu he hetal ko metal." hollitii yettoore mum e gorko gooto ina wiyee Maximilian Cole.

En ngalaa ko nanndi e Farayseska Geraschnevik no feewi. En kaaldataa demngal, en nganndaa leñol gootol. En mbiyataa hay leydi ngootiri. Kono en kebii gede didi de min nanndi no feewi e makko. Won maaydo ngam hisnude nguurndam men e men

kambe dīdo fof be nguuri ko heddi e nguurndam amen e yettoode timmunde. Ko cfuum woni ko kala Kerecee'en ina nanndi e Geraszchnevik, Hay so tawii Geraszchnevik ko 6anndu, men ko ruuhu.

Be ndokki Iisaa yattooje keewde e yattooje keewde. Won heen gooto ko goonga. Eey, won heen ko goonga. Be mbiyi: "O hisnii wodbe, kono o waawaa hisnude hoore makko." Ko dūm wonnoo goonga. Oh, o waawataano hisnude hoore makko, Matiyo 26:53. Waktuuji keewdi o wi'i Piyeer, "A anndaa mido waawi noddude leyyi maleykaaji 12?" O waawataano hisnude hoore makko, kono o waawaano wafde oon haala fof goonga. O hisni wobbe, kono o waawaa hisnude hoore makko. So tawii ko ngam hisnude wodbe, o waawaa hisnude hoore makko. "Alla am, Alla am, ko wadi ada woppira kam?" wonnoo ko wullaango lomto. Jannde moyyere kaawniinde #1254 Steve Flatt 17 mars 1996

Konngudi Neddaagu

"Caggal mum, nde o anndi ko woni fof timmi, ngam Binndi dii timma, Iisaa wiyi: 'Mido ṅoṅdi.' Boggi mburu ina woodi toon, be njuppi heen buubri, be mbadi buubri ndii e dow ṅoral lekki hisop, be ndarni ndi haa hunuko Iisaa." (Yuuhanna 19:28)

E dow dūm, oon haala firtaani en hay huunde. Ko noon tigi cikkuḍaa e gorko maaydo mo yiyam mum buubdam, buubdam caggal waktuuji jeegom e dow leggal bardugal. "Mido ṅoṅdi." Sikke alaa, ko dūm o jogori haalde. Kono mido sikki o haali ko buri dūm. Mido wasiyoo on wonde dūm ko ḍabbaande timmunde.

Ina gasa tawa ada siftora won njaram dīdi cifaadi e leggal bardugal. Ina wallita anndude hol ko woni hol. E nder Matiyo 27:34 nde Iisaa wadetee e leggal bardugal, deftere nde hollitii en wonde o hokkaama njaram ḍam ina wiyee, "diine jillondirnde e yiyam." Gal ko huunde narkotik, ko huunde buubnde. Hay Roomnaabe bonbe ina njoginoo e mabbe tobbere yurmeende. Hade mabbe wadde nedfo e dow leggal bardugal, be ndokki mo huunde ngam buubnude hakkille makko tan, ngam newnude mo muṅde mette dee. Nde Iisaa rokkaa dūm, o salii. O wi'i: "Alaa."

-Hol ko wadi o jabataa dūm? Dalilla gooto ko sikke alaa Iisaa subaaki hay dogdu walla laawol juutngol. O fellitii muṅde tikkere timmunde e tikkere leggal bardugal timmungal. Iisaa yidiino hakkille mum timmudo nde o woni doon ndee ngam waawde ciimtude nguurndam makko e golle makko fof e nder deedoo konngudi jeedidi di o haali gila e leggal bardugal.

Kono waktuuji jeegom caggal dūm, njaram godḍam ina sakkee. Ko dūm anndiraa e men ko diine jillondirfo e vinegar. Ko seerti heen. Ko diine buubfo, mo buubnaaka no feewi, so buubnaama hay dara; ko mburu jillondirfo e

lamirde. Anndube bee ina keewi wiyde "feccere wootere ko diine, feccere didi ko vinegar." Nde alaa galle, nde alaa batte buubde. So tawii ko huunde, ina buubna hakkille makko. Yeesu wi'i: "Mi domdi," be hokki mo dum.

So duum bennii hol ko wadi o yari njaram didabam?" Yeewee aaye 28. "Caggal duum, anndude wonde fof jooni timmiima embele Binndi dii ina timmina, Iisaa wi'i, 'Micfo yoori.'" Yim6e, ina woodi seede gocfco wonde Alla ina fawii e dow leggal bardugal. A yi'ii mido sikki ko Alla tan waawi anndude ko Iisaa anndi e oon sahaa. Caggal waktuuji jeegom 6uu6ol, 6uu6ol hakkille, e sahaaji seecfa ko adii nde o maayata, oon gorko ina fawii e dow leggal bardugal nguurndam ngam yeewde so tawii de fof timmiima ko doo woni annabaagal ko fayti e maayde Iisaa tan.

Janfa mo sehil ganndaado wadi. (Jabuura 41:9)

Accude almubbe. (Jabuura 31:11)

Tuume fenaande dee. (Jabuura 35:11)

Silmude yeeso ñaawoobe makko (Esaaya 53:7)

Tawaade be ngalaa aybe (Esaaya 53:9)

Limtogol makko e tooñoobe. (Esaaya 53:12)

Wontude leggal bardugal. (Jabuura 22:16)

Jaleede yeewoobe bee. (Jabuura 109:25)

Taunt ko wonaa hisnude. (Jabuura 22:7,8)

Julaagu nguu ngam comci makko tigi. (Jabuura 22:18)

Duwaawu ngam añbe makko. (Esaaya 53:12)

Wontude woppudo Alla. (Jabuura 22:1)

Hokkude ruuhu makko e juude Baaba. (Jabuura 31:5)

Kosam dam buubnaaka. (Jabuura 34:20)

Ubbirde e nder yanaande aldudo. (Esaaya 53:9)

Be ndokki mi yiyam ngam ñonji am (Jabuura 69:21)

Mbele ada anndi won annabaabe heewbe ko fayti e maayde tan? Mbele oo gorko ko neddo tan? Nde o woni e mijaade e cfii cfii fof, gooto ari e hakkille makko mo timmaani tawo, gooto cakkitiido

annabaaku. Jabuura 69:20 annabi wonde vinegar ina sakka, ina nyaama, kadi Iisaa, nde tawnoo ina anndi o wadat, kadi ina foti timminde annabaagal fof, o wiya huunde ngam saabaade ndeen timmal. O wi'i: "Mi don domdi." Be ndokki mo buubol ngol. Ko dabbaande timmunde wonnoo. Kono ko buri dum teentude, ko wiya ina jibina.

Ina waawi tawa ko dalillaaji didi addani Iisaa haalde ndee doo haala gila e leggal bardugal. Gooto, ko ngam timminde annabaagal; didabol ngol, ko sabu gorko oo ina nonji. Daliila gadano oo hollitii en wonde ko o Alla tawi daliilu didabo oo hollitii ko o neddo. Ede kawri, ede cembina kadi haala burka mawnude e daartol fof, haala jibinannde. Inkarnaasiyon firti tan ko oo gorko, Iisaa, ko Alla ari pacciraado e banndu. Won ko mbiyata ko duum fof e nder deftere nde. Yuhanna fuddi linjiila maako bee "Haa fuddam, wolde woodi" (dum laati misaalu ngam Yeesu). "Haa fuddam, Konngol donno, Konngol ngol donno bee Allah, Konngol ngol laati Allah." (Yuhanna 1:1) Ndeen aayeeji 14 caggal mum, o wiya, "Konngol ngol wonti neddo, hodi doo e men."

Kolosi'en 2:9 wi'i, "Ngam nder Almasihu timmugo Allah fuu don wuura nder banndu," Malla, 1 Timote 3:16, Pol wi'i Timote, "O feeñi nder banndu, Ruuhu holli mo goongaaku," nden limngal man don jokki. Mi waawaa teentinde dum haa heewi. Dallinde inkarnaasiyon ko Feccere Kontinental iimanaagal, ina ilna laawol gootol walla didmol. A yiyii aduna ina yidi Iisaa. Noogaas e nder teemerre Amerik hay ina wiya ko Kerecee'en, gooto fof ina yidi Iisaa sabu ko o jidde e belde e weltaare e fuzzy e aduna o ina anniya haalde ko fayti e makko wonde janginoowo moyyo, filosof mawdo e neddo moyyo. Kono so wonaa tawa a jabi mo no Alla ariri e bernde, ndeen Biibal ngal wadataa rimre walla daliilu. Ko dum dabbaande tiidnde e nder neddaagal fof. So a goongdinii ko o Alla gardo e banndu, ko heddii koo fof ina fotnoo. O yahri ko e dow ndiyam? Sikke alaa, baddo ndiyam dam ina waawi yahde e dow mum, walla wonaa? Nde o yalti e yanaande? Wayludo nguurndam, mbele ina haawnii maayde waawaano jogaade mo? Ko o waawi wiya "bakkaat maa yaafaama" ina fawii e dow leggal bardugal. So tawii ko kanko woni Alla e dow oon leggal bardugal, haawnaaki tawa maayde makko ina jogii maanaa hisnoowo.

Kuulal tiidngal nguurndam men ko: Mbele oo gorko ko Alla tigi? Walla, ko Alla woni goonga oo gorko? Ko dum woni. Kadi wiya "miin ko mi yoori" wiya "eey." Eey, ko kanko wonnoo. Ko kanko wonnoo Alla gardo e banndu.

Micfo yicfi wallude on wonde ina woodi laawol gollorngol no feewi ñalnde kala, ngol gamtaare Iisaa, Alla ari e banndu, firti ko huunde fof e men. Alla baddo koode e asamaan, kaaldo aduna oo e woodde, rokkudo ma nguurndam e nder reedu yumma maa, oon Alla arii, wuuri, maayii e dow leggal bardugal mbele omo waawa nande ko nji'daa koo, buubna no buubtortodaa nii, mettudo no buubtortodaa nii e woyde no woyrudaa nii. Goonga mettudo woni ko buri heewde e yimbe ina njaba Iisaa kadi mido haala haala yimbe Kerecee'en jooni, kono be njogii ko faamde no o yidiri wadde batte e nder nguurndam mabbe ñalnde kala.

Ko buri heewde e yimbe ina njiya Iisaa ko neddo gardo sosde diine, diine kerecee en, jubbule, ekkol, kodki, Biibal ebe cikka ko duum woni. Kay! Iisa waraani e oo aduna, o fawi e dow oon leggal bardugal ngam tabitinde diine. O ari ko ngam artirde jokkondiral.

Ina gasa tawa on nanii dum ko adii kono haa jooni on paamaani. Ada goongdini Iisaa ari e banndu, o wonii doo, o wadii duum, o artii to asamaan e ko o wadi ko huunde himmunde, case closed. Hol no njokkondirtaa e neddo mo alaa doo? A yiyataa mo, a meemataa mo, a waawaa nande mo, a waawaa nande mo. En nanndi e suka debbo tokooso jahroowo e duubi jeegom, mo koydol bonngol. Yumma makko naati suudu mum ina woya ina etoo hokkude mo cuusal e hebde ndimaagu mum ina mawna, o buubni mo o wiyi, "Jooni noon, biddo am, hootu leeso, Iisaa ina doo e maa." Bojel ndaari caggal, wi'i: "Well good, ada joodoo doo e Iisaa, mido naata toon e baaba."

Jooni en njaltii e duum, kono ko noon ko buri heewde e yimbe be ngannu-mi bee ngollirta tigi rigi e Iisaa. Yimbe heewbe ina ngoongdini wonde Iisaa ina woni e nokku gooto, kono eden njidi huunde e banndu e yiyam ngam buubde e mum. En njidii neddo mo mbaaw-den hebde, neddo baawdo meemde en, neddo baawdo faamde en tigi. So tawii won do meedii jaabaade naamnal ngal: Mbele Iisaa ina faarnoroo? Mbele omo waawi meemde en? Mbele eden mbaawi meemde mo? Mbele omo waawi hebde haajuuji am hannde tigi rigi? Ko binndol ngol njanngata jooni ngol. Iisa wi'i: "Mido ngondi."

Ina jeyaa e ko buri welde e nder deftere nde fof, nde Iisaa fotnoo fudfaade golle mum, o yahi e nder jeereende tawa o ñaamaani balde 40 e nde deftere nde ina jogii gootel e ko buri teenjtude e defte binndaade dee fof, ina wiya "O weelii." Balde capande tati o ñaamaani, o weelii. Ndeen jooni e nder hojomaaji seeda cakkitiidi nguurndam makko nde o woni e ngondi e dow leggal bardugal, en njiyii mo ina ngondi.

Ina haawnii e am wonde e defte cakkitiide golle makko, en njiyii Iisaa ina haba e haajuuji burdi teenjtude e aadee: heege e ngondi. Mbele a meedii naamnaade hol ko wadi en haaleede noon? Ko wadi doo e Matiyo 4 e nder jeereende nde Iisaa ina yahagooto e dow gootoe Seydaane nde be njidi anndude hol laamiido aduna. En don wolwa dow hare ruuhu haa abada fuu. Ndeen en mbi'aama "e o weeli no feewi." Hol ko wadi doo e ñalawma burdo baleede mo meedaa wonde do Iisaa ina wondi e baleejo hono no bakkatuuji men fof beydorii e makko nii, kadi omo ndaara Baaba, o yi'aani mo, omo woya, "Alla am, Alla am, hol ko wadi a woppii kam?" En mbi'aama kadi: Kadi omo ngondi.

Mbele a meedii naamnaade hol ko wadi en haalde dee gede? Ko mbele konngudi Ibraniyankoobe 4:15-16 ina njiyloo goonga timmudo e noppi men: "Ngam en ngalaa hooreejo almudbe mo waawa yurmaade baasal men, kono en njogii ko jarribaama e kala fannu, hono no men nii, kono o alaa bakkaat moyyere." Yeewee dum, "ngam wallude en e sahaa men haaju."

Jimol belngol ngol wi'i, "Mbele Yeesu ina hakkilana nde bernde am mettini no feewi ngam weltaare walla jimdi? No teddeendi ndii buubtortoo e hakkillaaji dii mettinirta e laawol ngol ina mawni e juutde? Oh eey, omo hakkilana, mido anndi omo hakkilana." Kono ko buri jimol ngol, Piyeer wiyi "Njokkee kulhuli mon fof e dow makko sabu omo toppitii on." (1 Piyeer 5:7)

Iisaa alaa doo hannde e banndu ngam wadde juude mum e am, ngam jogaade junngo am e banndu e nder jammaaji nibbi e sahaaji kulbiniidi. Mi weltaima nde o alaa doo e banndu jooni. Sabu o wadii ko o haani wadde, bakkaat men ittaama. So tawiino omo woni doo haa jooni, ko ngam haajuuji reentaade e yaafnaade bakkaat men. Mi welta kadi nde o alaa doo e banndu sabu o artii e suudu jappeere asamaan omo ñaagoo en yeeso Baaba. Mi weltaima, sabu jooni o nattii paaspooruuji e banndu buubndu e sahaa, nokku e nokku. Omo waawi anndude e habaade denndaangal mette men, cadeele men e haajuuji men e sahaa gooto. En ngalaa haaje wonde no Bartimeus wumre walla wumre nii, en ngalaa haaju etaade humpitaade: Mbele Iisaa ina woni Naasaret? Mbele Iisaa ina woni Kafarnahum na? Mbele Iisaa ina woni Urusaliima? Micfo yicfi yi'de mo. O woni doon, doon do mbaaw-den meemde mo kala sahaa.

Mi welta ngam o walaa do bee banndu ngam o acci baawo maako "Comforter", Ruuhu Ceniido Allah, naa ngam o wonda bee men tan, ammaa ngam o wuura nder men to en ummitinaama tagdi kesiri diga lootugo nder Almasiihu. Ruuhu Ceniido gondo nder men ina wada duwaawu e nder duwaawu men. Roma'en 8:26 wi'i, o don hokka en yamde de en anndaa no hokkirten. O don wolwana Baaba dow haaje men de en anndaa hay no en yamirta. Ko cfuum wacfi, so gooto e men fof arii e Alla e nder duwaawu, Iisaa to asamaan ina waawi anndude e he6de kala haaju mo njogicfen. So tawii duum alaa ko nafata e maa ko sabu a meedaa yiyde "gorko" Iisaa, walla sabu a meedaa yiyde duwaawu ko fartarŋe haaldude e makko yeeso e yeeso. Hoto juulde tan, nguur e juulde. Ko duum woni dabbaande toppitagol. Winndiyanke gooto wiyi wonde 6icfcfo Baytilaama ina hollita wonde Alla arii. Leggal bardugal dow Kalvari ina hollita wonde Alla ina hatojini e mum.

Be yefti yiyal isop bee vinegar e diyam haa hunnduko maako nden "Nde o hebi njaram man, Yeesu wi'i: 'Dum timmi.' Nden o sujji, o hokki ruuhu maako." (Yuuhanna 19:30) Iisa fotnoo ko jogaade haajuuji neddaagu ko adii nde o wadata wiyde ko o Alla. O waawaano noddude konngol ngol, "Dum timmii", haa doyngol makko aadee ngol hawri, ngol ustii. Ko sehil min njogii e...

Konngudi Nasaraaku

William Henry Harrison, hooreejo leydi Amerik nayabo, haali konngol burngol juutde e konngol mum. Ko buri 9 000 konngol. Harrison ina foti mawninde oon haala no feewi sabu ko subaka lewru Yarkomaa, tobo, tobo. O salii boornaade comci walla juutde adres makko. Caggal nde o darii e deen cadeele mettude fotde waktuuji didi o hebi rafi buubdo, o maayi ko ina wona lewru. Won wiybe, "Alaa hooreejo leydi meedi haalde ko buri dum, wada ko famdi."

Jooni noon, seerndu dum e ko Iisaa wadi nde o fawi e dow oon leggal bardugal e dow tulde ina wiyee "Kalvari". Haalaaji makko ina pamdi. Min njogii tan ko jeedidi mbinndaadi. De ngonnoo ko juutde. Hay gooto buraani kelme sappo e demngal Engele. Kono no de keewiri nii, no de njuutniri nii, haa abada fof wayliima e ko o haali koo. Mido sikki neddo ina waawi wiyde "Alaa neddo meedi wiyde ko famdi fof, wadi ko buri dum."

Ko buri moyyude e haalaaji makko fof ko konngol nafoore: "Dum timmii." "Caggal mum, nde o anndi ko woni fof timmi, ngam Binndi dii timma, Iisaa wiyi: 'Mido njondi.' Kosam dam ina woodi doon, be njuppi heen buubri, be mbaadi buubri ndii e dow njoral lekki isop, be yetti ndi haa e hunuko Iisaa, nde o hebi njaram dam, Iisaa wiyi: "Dum timmii." Ndeen o sujini hoore makko, o hokki ruuhu makko." (Yuuhanna 19:28)

Ndeen konngol ina ara e men e demngal Engele e kelme tati ceertude: It—is—finished. Kono e demngal asliwal, Gerek, ko konngol gootol tan: *Teelestaay. Teelestaay* wonnoo ko konngol doole. Ko konngol timmungol no feewi hollitoore wonde huunde ina timmi haa laabi. Ko dum timmi haa laabi. Won sikkube ko dum wullaango njondi. Iisaa ina wulla, "Oh dum timmi!" Wonaa noon. Wodbe cikatnoo ko dum buubri, "Ohhh, dum gasii." Wonaa noon kadi. Mido sikki ko dum konngol nafoore, wonaa musiiba. Dum ko konngol weltaare, wonaa woyde. Dum ko wullaango nafoore, wonaa wullaango tampere. E goonga, omo waawiino wullude "*Teelestaay!*"
DUM TIMMII!

Kono, hol ko joofni?

1. Golle Iisaa dow leydi timmi . Fuddoraade huunde buri weebde e timminde dum, wonaa noon? So tawii ko ebboore, dipolom kolees, dewgal, aldude, nguurndam, ko waawi heen wonde fof : ko fuddoraade tan buri hoybude e joofnude. Ko dum wadi min ndokka njeenaari tan ko joofnoobe. A yiyataa t-shirts ina winndaa heen "mi fuddiima maraton Boston", walla wonaa? Hay gooto hebataa dipolom ñalnde adanne janje. A hebataa waktu kanje e fuddoode lewru didaburu e golle maa kese. Ada yobee so a gaynii. Sikke alaa, ko buri heewde e men ina njogii cadeele timminde ko pudfiden, kono wonaa Iisaa. Ko o joofnirde.

Oo konngol, "*Teelestaay*," ina huutoree laabi tati goddi e nder Linjiila Yuhanna kadi laabi tati dii fof ina ummorii e hunuko Iisaa. "'Nyaamdu am,' wiyi Iisaa 'ko wadde yidde neldo kam oo, e timminde golle mum.'" (Yuuhanna 4:34) "'Mido jogii seedantaagal burngal teddungal e seedantaagal Yuhanna. Ngam kuugal ngal Baaba hokki yam ngam mi timmina, ngal mi don seedtoo dow Baaba neldi yam.'" (Yuuhanna 5:36) Oo gorko don wi'a gila law mi don mari haaje timminki ko mi fuddi.

Waktuuji seeda ko adii nde o yahata leggal bardugal, o woni e duwaawu e Baaba makko o wiyi, "'Mi addii ma teddungal e dow leydi e timminde'" (ina woodi oon konngol, *Teelestaay*) "'e timminirde golle de ndokkudaa mi dee.'" (Yuuhanna 17:4) Waktuuji seeda caggal duum, o wulli omo fawi e juude makko, "'Dum timmii.'" (Yuuhanna 19:30) Nde Iisaa ari e oo aduna, o waraani e ranndo "fiyde e joodorde pade maa." Omo jogii peeje keeriide. O anndi tigi ko haani wadeede. O anndi annabaaku potngu timmude, worbe potbe jannginde, kaawisaaji potdi wadeede e nulal potngal humpiteede. O wi'i, golle am ko wadde yidde Neldo mi oo kadi mido jogori timminde oon golle.

Ko addani yimbe heewe mijaade wonde 6e 6eydaani timmude e nguurndam, 6e mbeltiima, 6e mbeltiima, ko sabu tan 6e ndewaani yeru Iisaa. Be ngalaa peeje nguurndam. Be ndoga kala lewru, kala buubri wellitaare e yarde e kala buubri wellitaare. Kono ebe keddi e njondi haa abada. Iisaa, e ko feewti heen, wiyi mido yidi anndude ko Baaba am yidi mi wada kadi mido wada dum haa mi timmina dum. Yimbe, ko duum woni sirlu gooto ngam timminde e nder nguurndam mon. En ngoni e dow leydi ndii ngam faandaare wootere nde Iisaa wonnoo doo ndee. Min don doo ngam waddugo teddungal haa Baaba. Duum ina waawi haawnaade on, kono min mbadata dum ko noon tigi. En don timmina dum bee dwtanaago tan, bee yahdugo haa leggal bardugal men bee maande e accugo ko'e men don yama leggal bardugal ngam Allah waawa wurdugo e laamaago nder men. En njahata ko e heddaade e course e timminde dogdu nduu.

Ndeen huunde sakkitiinde ko huunde burnde sadtude. Won e mon ina naamnoo "Hol no mbadaton duum? Hol no kebirton doole? Hol no kebirton cuusal dogde e dogdu nguurndam nduu fof haa timma, mbadton dum no moyyi?" En yeewto ko Biibal ngal renndini e men ko fayti e sirlu Iisaa.

"Njokken gite men e Iisaa, . 'binndufo e," (yeew konngol ngol) "timminoowo goondinal men, mo ngam weltaare nde o hebi yeeso makko muñani leggal bardugal, o yejjiti hersa mum, o joodii e junngo ñaamo jappeere Alla." (Ibraniyankoobe 12:2) Ina haalana en no timminirten! Ko doo woni no en timminirta, en yeewii Yeesu the joy? W wanyii hersa, kono o rewi heen. Sabu o anndi tan ko bannge godfo oo, o woni ko e joodaade e junngo ñaamo jappeere Alla nde tawnoo o rokkii nedfo laawol ngam reentaade e mabbe En njokkii hakkille men e do en njahata doon e doon rembertis en haa abada.

Jooni noon woto on paam. Mi soodataa nguurndam Kerecee'en e huunde ngam no en nji'irta timminde anniya men e timminde dogdu Alla ina beyda 6i66e e nder nguurndam men. En njanngii diin: Yidde, weltaare, jam, munyal, bibbe ruuhu nayi fuu diga Galaatiya'en 5. Hay gooto waawataa hebugo di'i nder limngal bana Kerecee'en waawata hebugo.

Kono ina woodi bannge godfo e oon mbuufu. Wontude tokkudo Almasiihu maa waf dabbaande e nguurndam men. Maa dum dabba sadakeeji so tawii yahdu men e Alla ko goonga, ina haalana en no mbaawirten jogaade oon sadak, e naamnal e mette nguurndam. "Ngam seyo ngo o hebi yeeso maako, o munya leggal bardugal o yejjiti semteende, jooni o joodi haa nyaamo joodorde laamu Allah." (Ibraniyankoobe 12:2)

Won e mon ina ngondi e cadeele woppude. Won e mon janngoobe ndee jannde ina mbaawi wonde e laawol woppude ministeer, on puddiima buubde e ma a taw ina wayi no alaa ko nafata. Mbele ada woni jannginoowo dudal Biibal ngal ina naamnoo, ada foti woppude tan sabu ada sikki "mi hebataa hay almuudo gooto?" Mbele ada woni golloowo keeriido mo woni kala? Mbele won e mon miijotoo woppude dewgal mon? Mbele won e mon ina cikka, mi anndaa so mido jogori jokkude ndee doo huunde eklesiya?"

Mbele mido waawi rokkude ma seeda e wasiyaaji burfi moyyude? Yeewee do Iisaa ndaari. Rewtin hakkille e haa abada. "Oo aduna wonaa galle am; ko mi yaañoowo tan. Ngalu am ina fawii e nokku godfo burfo buubde." So a goondinaani dum, ada heba cadeele haa abada timminde nguurndam, Pool wiyi "...e sahaa mo haani en kebat kosam so en ngoppaani." (Galatiya'en 6:9) Hoto woppu. Teelestaay. Iisaa timminii golle mum.

Feere rimdinde timmi . O anndi peeje 6amtaare timmi. Ndeen konngol, "*Teelestaay*" ko konngol teskinngol. Ina heewi huutoreede e teeminannde adannde e nder maanaa njulaagu. Yeru, so tawii won jogiido ñamaande ina dabbi yobde limre, oon nedfo ina waawi naatde heen

ñalnde cakkitiinde ndee, buubna oon kaalis seeda, mbiyaa, "*Teelestaay*," dum timmi, dum yobaama, dum wadii. Kadi ñamloowo oo ina ndaara mo, ina wiya, "Jaaraama!" Nde Iisaa wulli, "*Teelestaay*," wonbe e saraaji leggal bardugal fof mbadatnoo ndeen fedde. Ko yobaa, ko timmi. Ko yobaa, ko yobaa haa timma? Jaabawol ngol ko yobde bakkaat, soodde rimdude.

Hol no Iisaa soodiri rimdinde men tan? Hol no dum yahrata ?

Tawreeta oo ko kala baddo bakkaat maaya. Ko duum wonnoo kuddi sariya. Jooni ciftoren konngol "maayde" firti ko seertude. So a wadii bakkaat, a seertatno e Alla haa abada. Ko noon dum yahrata. Won naatdo, woppa ndeen ñamaande, momta nde, yoba nde. Gila e fuddoode aduna, Alla yamiri wonde ina foti wonde sadak yiyam. Mi anndaa ko wadi, maa en naamndo Alla so en njottiima asamaan. En kebii heen nate. En mbiyi nguurndam ko e yiyam woni. Bakkaat ko maayde; nguurndam ina hada maayde, ko dum wonnoo yobde. Ko maa won yobde yiyam ngam ittude bakkatuuji men.

Jooni noon, ko ina wona teeminande Alla ina jabi yiyam daabaaji, baali, na'i, be'i e na'i, ngam yobde oon bakkaat maande. Kono "Yiyam na'i e be'i ina waawi ittude bakkatuuji tigi rigi." (Ibrani'en 10:4) Alaa, so tawii bakkaat men ina foti ittude, sadak mo foti yobde dum no haanirta nii, ina foti kadi jogaade sifaaji tati: 1) Ina foti wonde neddo; 2) ina foti wonde ko aldaa e bakkaat e 3) ina foti wuurdude e les sariya, sariya booydo Muusaa ina timmina kala jot e tiitoonde haa timma. "Kono nde wakkati timmi, Allah neli Biddo maako, jibinaado e debbo, jibinaado e les sariya, ngam soodtude wonbe e les sariya, mbele en keba hakke bibbe mum timmudo." (Galatiya'en 4:4) Ko cfuum wacfi sadak oo ina foti wonde necfcfo, jibinaado e les sariya. Iisaa hawri e deedoo sifaaji tati fof. Wadi noon, O waawataa, kadi O wadatno yobde en.

"Ko cfuum wacfi, jooni, alaa kiita wonande won6e e Almasiihu, sabu e nder Almasiihu, sariya Ruuhu nguurndam oo beydii kam e sariya bakkaat e maayde. Ngam ko sariya oo waawaano wacfde, sabu ko 6icfcfo bakkaat oo beydi semmbe mum," (ndaar cfuum) "Alla wadi ko e neldude 6icfcfo mum bakkodincfo, hono necfcfo bakkodincfo. ngam sardiiji peewal di sariya yami dii mbaawa hebeede e men haa timma." (Roomnaabe 8:1-4)

En rimdinaama diga hakke e maayde ngam Allah neli biyiiko bana neddo hakke ngam o laato sadaka men ngam hakkeji men ngam ko goongaaku nder Tawreeta don heba nder men.

Tesko-den nde winndaa "fotde e men" wonaa "fotde e men." En mbaawaa heblude ko sariya yamiri. Hay gooto waawaa so wonaa Iisaa.

Ko buri mawnude e huunde ndee fof e am ko e aaye tatabo, oon doggol cakkitiingol e aaye oo, "O ñaawii bakkaat e nder neddo bakkodindo." Mbele ada anndi ko dum firti? Nde Alla ndaari kam, bakkodindo, kono bakkodindo gondo e nder Almasiihu, Kerecee'en, o ndaarataa kam o wi'a "mi ñaawii ma, aan bakkodindo." E nder heen, "O ñaawii bakkaat e nder neddo bakkodindo." O wi'i mi don yama hakkeji ma, mi don wada hakke ma dow leggal bardugal, mi acca ma heba goongaaku Yeesu." *Teelestaay*. No jimdi dii mbiyri nii, "Iisa yobi dum fof, ko kanko fof mido yoba. Bakkaat acciino yiyam mbodejam; o looti dum daneejo no nees nii."

Doole maayde timmi . Gaño tagoore neddaagu ko maayde, wonaa noon? Won wiybe, "Neddo ina yidi weltaade, kono neddo waawaa weltaade sabu ko o wadata tan ko o yidaa wadde, o maaya." Ko duum sifotoo ko buri heewde e neddaagal.

Hol no foti laabi eden njidi jokkude maayde? Hol no foti laabi eden njidi reenaade oon mbonki? Hol no foti laabi min njimrata e maggal, min mbaada ko alaa doon? En etoo duppude nanngugol maggol, kono enen fof eden njokka e ñonjingol maggol. Mido jogii kabaaru mawdo! Iisaa 6uuccii 6uu6ol ngol. Iisaa meedaa waajaade juulde yanaande. Goonga nii, Iisaa ina 6eydoo 6uu6nude kala yanaande nde o meefi tawtoreede. Be ngoni e woyde biddo Yayirus debbo, o wurtini mo gila yanaande tan. Be don ngurtina bii debbo maayi debbo diga Nayin. O wadi tan ko ummitaade. Be donno woya Laajaru nyalde nayi. Iisa wi'i "Wortu hayre nde'e. Laajaru wurta." Iisa halki kala yanaande nde o meedi tawtoreede.

E nder balde tati de o hawri e maayde makko e ummital makko, o itti maayde doole mum fof. "Kono Almasiihu ummitinaama diga maayde, kanko woni arandeejo nder maaybe. Ngam nde maayde wari bee neddo, ummitineeki maaybe boo wari bee neddo. Ngam bana no Aadama fuu maayirta, non boo Almasiihu fuu wuurtan. Ammaa koo moy fuu wuurtan nder wakkati maako: Almasiihu, arande'en, nden o warata." (1 Korintiyankooɓe 15:20)

Nde be itti banndu Iisaa ndu walaa nguurndam dow leggal bardugal, nyande aljumaa, be mbadi dum nder yanaande nde be don yama. Anndude haala makko ko fayti e wartaade e nguurndam e hulde almuɓbe makko, soldateebe bee ndarni haayre e dow oon yanaande, ndarni nde, mbadi heen garde. Kono, de mbaawaano jogaade aawdi nguurndam. E oon subaka Alet, Mariyam e rew6e wocf6e 6ee ngoni cfoon nde O, nguurndam, 6uuccii. Ko kanko woni biddo gadano. Ko adii ummitaade e maayde, maayataa kadi. So o artii kadi kala maaydo e makko, maa yaltu e yanaande rokka banndu kesu, ndu bonnataa, ndu bonnataa. "So ko halkata koo boornaama ko halkataa, ko maayata koo bornaama ko maayataa, ndeen konngol ngol winndaa ngol laatoto goonga.

"Maayde 6uu6naama e nasaraaku. Hol to, maayde, nasaraaku maa woni? Hol to maayde, 6uu6ol maa woni?" (1 Korintiyankoobe 15:54-55)

Banndiraabe, nde Iisa wi'i, "*Teelestaay!* Ko dum timmi!" o wayli maayde e nder buubri ndi alaa do haadi, o wayli en e laawol gootol, o wadti en e laawol burngol moyyude. No min njiyrata maayde ko jarribo asid, peeje timmude ngam goondinal amen. Mbele ada jogii oon sifaa hoolaare, oon sifaa hoolaare, wonde Alla ina ummina ma e ndee doo duyee? O waawi on, o waawi of broke it wartugo meeday maayde kadi Dum timmi Jooni ko e maa woni janngo #1257 Steve Flatt, 7 abriil 1996

Konngudi Dowlaaji

Wonno ko teemedde, ma a taw ujunnaaje, leggal bardugal e nder Urusaliima ko adii ñalngu ngu Iisaa leggal bardugal, ina gasa tawa ko ujunnaaje caggal nde Iisaa leggal bardugal. So duum bennii, wonaa tan ko gorko ina leggal leggal bardugal. Ko wadi oo doo ina heewi ko gorko gondo e leggal bardugal ñalnde heen.

Ko buubri woni e weeyo. Wonno ko jamaanu mawngu nguu 6uu6i e nder wuro Urusaliima sabu ko juulde Paska. Sikke alaa, gede ina mbaawi hebde e no feewi e ngonka buubka e nder wuro Yerusalaam e oodoo sahaa e hitaande. Wonno ko sifaa psychologie mob explosive wonnoo e golle oon ñalawma keeriido. Subaka fof, ardiibe bee ngoni ko e weltaade. Be ngoni e nder yimbe bee ina ngulla, ina mbiya: "Tanndu mo! Jamaanu nguu fof ina tawtooree, soldateebe Roomnaabe ina ndeeni no feewi e oon ñalawma. Be nji'iino jamaanu yahuud en hono nii ina mbadta fitinaaji ko adii, ko duum wadi be ngoni ko e yeewde no feewi.

Kono jooni haa jooni, Iisaa ina 6eydoo 6uu6de e leggal bardugal. Won e yattooje ina wayi no ustii seeda tan, kono jooni ko goonga gede kaawniide puddiima wadde. Hay gooto waawaa wadde heen junngo mum no feewi, kono won ko haawnii e ko woni e dow mum koo, ina wayi no huunde ina buubtoo e maa, a anndaa ko dum woni. A waawaano anndude ko laabi. Hay so tawii ko kikiide toowdo juutdo dow e les, 12w00h e hakkunde ñalawma, nibbidi; wonaa tan sifaa nibbere nde min meedi yiyde so henndu bonndu arii e ñalawma sabu ina wadi haa jooni seeda, kono ko nibbere buubnde. Ko sifaa nibbere nde mbaaw-daa tan nande. Ko wayi no hakkunde jamma so lewru yaltaani, a yiyataa koode ada wodditoo fitirlaaji wuro. Ada jogii tigi rigi sahaa cadtudo hay yiyde junngo e yeeso yeeso maa. Ko oon sifaa nibbere e nder hakkunde ñalawma.

Ko sifaa ni66ere teddunde nde mbaawcfaa faamde, nde 6uu6ol ngol mbaawcfaa ta6de e labi. Ko sifaa nibbere wadata colli yahde ina njuula. Ko sifaa nibbere wadata soldateebe ina mberloo lampaaji mbele ina njiya. Ko sifaa nibbere nde yahrataa ko yaawi no lewru yahrata nii. Kono nde duumii ko no haa abada nii, waktuuji tati nibbere timmunde. Gede dee buri ko woowaani, ko huunde haawniinde, hulbiniinde, haa arti noon e hulbiniinde.

Kono ko haawnii e deen waktuuji tati ko no gooto e binndoobe Linjiila bee fof haalirta ko juuti ko woni e nder waktuuji cakkitiidi nguurndam Iisaa. *E Biibal ngal haalaako* F. LaGard Smith winndi duu6i keewcfaa ko adii hannde ina jogii feere kaawningol ngam wacfaa nate ceertucfe linjiila dee fof mbele ina njanngee no daartol gootol nii. "Gila waktu jeego'o haa waktu jeenay, nibbere donno dow lesdi. Hedde waktu jeenay, Yeesu wulli bee daande mawnde, wi'i: 'Eloi, Eloi, lama sabaktani?' maanaa: "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppira kam?" Nde wobbe nder dariibe ton nani dum, be mbi'i, o don nodda Iliyaasa baawo man, ngam anndugo ko woni fuu timmi, ngam binndi din timmina, Yeesu wi'i, 'Midu ngondi.' Doon e doon gooto e mabbe dogi hebi spong. O hebbini dum e buubri mburu, o wadi dum e dow leggal, o hokki dum Iisaa yoo yara. Heddiibe bee mbiyi: "Jooni noon, accu mo, yeewen so Iliyaasa arii hisna mo." Nde o hebi njaram dam, Iisaa wiyi: "Dum timmi." Yeesu noddi bee daande mawnde, wi'i: Baaba, mi hokki Ruuhu am haa juude ma. Ndeen o sujji hoore makko, o woppi ruuhu makko.

"E oon sahaa, rido suudu dewal nduu feccii e didi gila dow haa les. Leydi diwiti, kaaye dee peccii, yanaande ndee udditii, balli yimbe heewbe maaybe bee ngummii. Be njalti e yanaande ndee yi'i yerbo leydi e ko wadi koo fof, be kuli, be paamtini, "Ko goonga, ko oon woni Bii Alla."

Rewbe wobbe donno laara woddugo, nder mabbe Mariyam Magadala, Mariyam inna Yaakubu e Yuusufa e Salome. To leydi Galili, rewbe bee ina njokki e makko, ina toppitinoo haajuuji makko. Rewbe wodbe duudbe yardube bee maako haa Urusaliima no donno ton. Nde yim6e 6ee fof kawri ngam seedaade ko 6e nji'i, 6e piyi 6ernde ma66e, 6e njahi. Ammaa anndube mo fuu, haa rewbe tokkoobe mo diga Galili, don dari haa woddi, don laara kuuje de'e fuu.

E nder waktuuji tati cakkitiidi nguurndam Iisaa, tuggi kikiide haa waktu 3bo kikiide, Iisaa haali ko seeda, kono ko o haali koo ina wadi nafoore mawnde. Ko cakkiti ko Iisaa haali ko "Baaba, e juude maa mi rokkii am."**ruhu.**"Konngol gadanol ngol o haali toon ko konngol "Baaba". Dume

konngol belngol woni. E nder ndee cfoo 6uu6ol juutngol, hay so ko adii cfuum, en njiyii Iisaa ina heewi jokkondirde e Baaba mum. Won do hakkunde suudu toowndu nduu e jarne Getsemane, Iisaa wiyi, "Baaba, waktu oo yottii." Kono tesko no o haaliri Alla nii: "Baaba, waktu oo yontii."

E nokku makko gondof e njoral, o ñaagii "Baaba, wonaa yidde am, ko yidde maa wadee." Caggal nde o fiyi leggal bardugal, o wi'i: "Baaba, yaafo 6e, sabu 6e nganndaa ko 6e mbacfata." Nde o don yama bakkatuuji men o wi'i "Alla am, Allah am, ko wadi a woppi yam?" E joofnirde, ko adii maayde makko, o wiyi, "Baaba, mido rokka ruuhu am e juude maa."

E nder deen cadeele fof, ko wayi no, Iisaa meedaa wasde jokkondirde e Baaba mum. O woni ko e ñaagaade Baaba makko, omo haalda e Baaba makko, e nder dental e Baaba makko e nder dental e makko. So wonaa oon sahaa juutdo nde Alla ruttitii e Iisaa, Iisaa wulli diin konngudi, "Alla am, Alla am, hol ko wadi ada woppa mi?" Iisaa meedaa woppude oon jokkondiral e Baaba mum.

Nandudo e Iisaa dum yettataa ko heewi e distraction ngam ittude en e laawol ñalnde wootere walla yontere walla ko buri dum, ngam ittude en e hakkillaaji men e Baaba, e no Alla barkinirta en. En keewi yejjiteede e duwaade "Alla, mi yettii ma e toppitaade mi" walla "Alla, mi yettii ma e wadde dum e nguurndam am." En mbeltiima no feewi, kono wonaa Iisaa. Ko waawi heen wonde fof, Iisaa ina wondi e jokkondiral e jokkondiral e Baaba mum.

Ndeen Iisaa wiyi, "Baaba, e juude maa..." Haa waktuuji sappo e didi cakkitiidi dii, Iisaa ina woni e juude wodbe tooñoobe mo. Be njuppil wuttulo makko, be piyi mo e yeeso, be mberli mo e daande makko e banndu makko, be yetti kudol ngol be mbadi e yiye juutde, be mberli dum les e dow njoral makko e nder njoral makko. Be mbonniino mo no feewi. Kono jooni o woni ko e juude Baaba makko haa jooni. O nattii wonde e juude 6e 6eydi mo, kono ko e juucfe maa, Baaba, 6eydumi ruuhu am. O jabbaama jooni e juude Alla gidli do kisal e weltaare e jabde ngonni. Mi waawaa salaade miijaade won sahaaji ma a taw eden njiya tooñanngge walla njuumri walla ngonka men walla ko ngonka men waawi wonde fof. Kono anndude tan wonde eden mbaawi wonde e juude Alla, wonaa e juude bonnoobe en walla hay e juude men ko miijo welngo.

Iisa kadi wiyi: "Mido wada." "Baaba, mido hokka ruuhu am e juude maa." E demngal asliwal "commit", firti ko deposit walla lalnude banngge. Wadde hay gooto ittaani nguurndam Iisaa e makko. O wiyiino noon hay ko adii nde o leggal bardugal. O wi'i: "Mi don hokka yonki am. Hay gooto yettataa."

nguurndam am e am." E yidde am, Iisaa rokki nguurndam mum ngam maada e ngam am. Iisaa wadii kala ko Baaba mum naamndii mo yo o wad. "Dum timmi." Iisaa wontii sadak ngam bakkatuuji men, sadak njuumri. Iisaa wontii weltaare nde Alla naamndii ngam bakkatuuji aduna dii no Iisaa wadiri dum e God's wralfse lomto men (1 Yuhanna 2:1-2) .

Ina waawi siforeede no feewi nii :

1. En kebii cadeele – en ngoni bakkodinbe ñaawoobe maayde
2. Ina woodi feere – sadak mo alaa ella, mo alaa bakkaat, ina dabbiree
3. Woodi batte – Yeesu hokki yonki maako ko walaa aybe, o rufi yiyam maako, o hebbini ko Allah yami ngam jokkirgol.

Iisa wi'i "Baaba, mi hokki ruuhu am haa juude ma." Fotde teemedde sappo ko adii duum Daawuuda haaliino noon kono o beydi heen dabbande "E juude maa mido rokka ruuhu am, sood am, yaa Joomiraawo, Alla goonga." (Jabuura 31:5) Ko haala jukkere endam. Ko cfuum Iisaa wacfnoo e nder nguurndam mum fof e dow leydi. O hooli Alla, o hokki nguurndam makko e dow dooftaade Alla Joom baawde. Iisaa ina anndi e hoolaare mawnde wonde ummital e teddeendi ina fadi mo.

Dum gasii. O timminii kala ko Alla dabbiri mo. Yobde ñamaande men bakkaat timmunde yobaama. Iisaa, sadaka men njuumri, wadiino laawol ngam en mbaawa jukkondirde e Alla. Ina gasa tawa jooni en mbaawataa faamde ko Yuhanna yidi wiyde nde o wiyi "Alla yidi aduna oo no feewi, o rokki biyiiko gooto, mbele kala goondindo mo, waasa halkude, kono heba nguurndam haa abada."

Eden poti wadde. Eden poti muñde. Eden poti rokkude mo nguurndam men. "Walla on anndaa enen fuu, en lootaama nder Almasiihu, en lootaama nder maayde maako? Ngam maajum, en donno wirna bee maako nder lootugo nder maayde, ngam bana Almasiihu ummitinaama diga maayde bee teddungal Baaba maako, enen boo en nguurda ngeedam kesam booydo o leggal bardugal e makko ngam banndu bakkaat nduu ustoo, mbele en natta wonde maccube bakkaat sabu kala maaydo woppitaama e bakkaat. (Roomnaabe 6:3-8) Kadi eden poti jukkude hakkille e goondinal. "Ngam maajum, nde taari en bee duule seedaaku mawdum bana ni, en don yama kala ko hadata en, e hakkeji di don yabboo en, en ndoga bee munyaago doggudu ndu min don mari haaje to banngge ñaamo jappeere Alla, yeewto-dee mo muñdo hono ndee doo luural ummoraade e bakkodinbe

worbe, ngam taa on don yama, on don yama berde." (Ibrani'en 12:1-3) Moyyere kaayee fiire #1256
Steve Flatt, 31 mars 1996